

Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΣΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΤΕΧΟΥΣΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:

ΓΟΥΔΕΛΗ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ
ΝΕΡΑΝΤΖΟΥΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ:

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

ΠΑΤΡΑ 2004

*Αφιερωμένη σε αυτούς,
που έχουν αφιερώσει τη ζωή
τους σε μας αποδεικνύοντας
τη δύναμη της αγάπης,
Στους γονείς μας...*

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πατρών για τη λήψη πτυχίου. Η καταγραφή αυτής της μελέτης δε θα ήταν δυνατή χωρίς τη συμβολή κάποιων ανθρώπων, που μας βοήθησαν ο καθένας με το δικό του τρόπο, για την αποπεράτωση της.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους συνέβαλαν με απόψεις και ιδέες για την ολοκλήρωση της πτυχιακής, ξεκινώντας από την επόπτρια-καθηγήτρια κυρία Κωνσταντίνα Γεωργίου, οι κατευθύνσεις της οποίας υπήρξαν πολύτιμες για την τελική διαμόρφωση της εργασίας.

Επίσης, αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε από καρδιάς τους Δημάρχους, Αντιδημάρχους και μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου των Δήμων Βραχναϊκών, Μεσσήνης, Πατρέων και Ρίου που στήριξαν αυτή τη δουλειά μέσα από τις συνεντεύξεις που μας παραχώρησαν. Χωρίς τη βοήθειά τους δε θα ήταν δυνατή η διεξαγωγή αυτής της μελέτης.

Ευχαριστούμε επίσης για την πολύτιμη βοήθεια τους: Τον Κο Αυλωνίτη Λεωνίδα, τον Κο Γουδέλη Αριστοτέλη, την Κα Γιαννακάκη Μαρία, τον Κο Κοσμάτο Ευάγγελο, την Κα Κουτσιβίτη Ευαγγελία, και τέλος τον Κο Παπαδημάτο Παναγιώτη.

Τέλος, το πιο μεγάλο ευχαριστώ στις οικογένειες μας, που όλα αυτά τα χρόνια των σπουδών μας, μας στήριξαν και μας συμπαραστάθηκαν ηθικά και υλικά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦ.Ι: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	9
Α) Έννοια σχέσης «Γυναίκα και Πολιτική»	9
Β) Έννοια Τοπικής Αυτοδιοίκησης	10
ΚΕΦ.ΙΙ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	12
Α) Μια αναφορά στην κοινωνική θέση της γυναίκας.	12
1. Αρχαιότητα	12
2. Βυζάντιο	14
3. Μεσαίωνας	15
4. Τουρκοκρατία	15
5. Χριστιανισμός	16
6. Γαλλική Επανάσταση	17
ΚΕΦ.ΙΙΙ: ΤΟ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	18
Α) Γένεση φεμινιστικής συνείδησης στην Ελλάδα	18
Β) Κυρίαρχη μορφή φεμινιστικού κινήματος	21
Γ) Ιστορία της ψήφου	23
ΚΕΦ.ΙV: ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	24
Α) Θεωρητικοί άξονες και κυρίαρχες αντιλήψεις	24

B)Κυρίαρχη πολιτική πρόσληψη και γυναίκες	28
Γ)Παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή της γυναίκας στην	
Πολιτική:	34
• Οκιακά καθήκοντα	34
• Εργασία	35
• Μητρότητα	36
• Εκπαίδευση (μορφωτικό επίπεδο)	37
• Οικονομική κατάσταση	38
• Στερεότυπα	38
• Θρησκευτικές αντιλήψεις	39
• Προσωπικότητα	41
• Νομικά	42
Γ.1. Προκατάληψη-Στερεότυπα	43
Γ.2.Επίδραση της Προκατάληψης στη διαμόρφωση της θέσης της	
γυναίκας	45
Γ.3. Επίδραση των φυλετικών στερεοτύπων στο γυναικείο φύλο	47
Δ)Αλλαγές που έχουν συντελεστεί διευκολύνοντας την πορεία της	
γυναίκας στην Πολιτική	53
• Εκπαίδευση	53
• Εργασία	54
• Νοοτροπίες-στερεότυπα	55
• Νομοθετικές ρυθμίσεις	56

ΚΕΦ. V ΦΙΛΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ

ΕΞΟΥΣΙΑ	57
Α) Φιλοδοξία γυναικών στην εξουσία	57
Β) Προσφορά γυναικών στην εξουσία	61

ΜΕΡΟΣ Β΄

I. ΕΡΕΥΝΑ	64
Α) Σημαντικότητα Έρευνας	64
Β) Στόχοι Έρευνας	65
Γ) Ερευνητικά ερωτήματα	66
II. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	67
Α) Δείγμα	67
Β) Εργαλείο έρευνας	68
Γ) Άξονας (ερωτήσεων) συνέντευξης	69
Δ) Διαδικασία εκτέλεσης έρευνας	71
III. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	72
Α) Αποτελέσματα έρευνας	72
Β) Συμπεράσματα έρευνας	76
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ...

«Οι γυναίκες μπορούμε. Μπορούμε να χειριστούμε την εξουσία με ένα καλύτερο τρόπο, δίνοντας παραδείγματα και στους άνδρες. Να τη χειριστούμε πως ; Με μεγαλύτερη συλλογικότητα. Με ανθρώπινη αλληλεγγύη. Με πραγματικό σεβασμό στην προσωπικότητα, στην ιδιαιτερότητα του καθενός, της καθεμιάς !»

(Δαμανάκη Μαρία: Το θηλυκό πρόσωπο της Εξουσίας, 1995)

ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπό της συγκεκριμένης μελέτης αποτελεί, η διερεύνηση της θέσης Της γυναίκας στην Πολιτική και ειδικότερα στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΣΤΟΧΟΙ ΜΕΛΕΤΗΣ

- **Η μελέτη της κατάστασης που επικρατεί στην Πολιτική σήμερα, σε ότι αφορά τη γυναικεία συμμετοχή.**
- **Η μελέτη του τρόπου αντιμετώπισης των γυναικών που ασχολούνται με τα κοινά, από τη σύγχρονη κοινωνία, και τέλος**
- **Η μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν την πολιτική συμμετοχή των γυναικών.**

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βασικά γνωρίσματα μιας κοινωνίας, αλλά και προϋποθέσεις για την ύπαρξή της, είναι η εκτός άλλων ύπαρξη δικαίου και διοικητικής οργάνωσης, οι πνευματικοί και ηθικοί δεσμοί, η κοινή δράση και η διαμόρφωση μιας υπερατομικής βούλησης που λέγεται κοινωνική συνείδηση. Μια ιδανική κοινωνία ανθρώπων πρεσβεύει κοινή αλληλεπίδραση και κοινές επιδιώξεις όλων των μελών που την απαρτίζουν, ανεξαρτήτως προσωπικών ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών διαφοροποίησης, με σκοπό την ευημερία και την μακαριότητα του συνόλου.

Μια κοινωνία όμως ανθρώπων δε θα μπορούσε ποτέ να ήταν ιδανική, μόνο βήματα εξέλιξης μπορεί να επιτυγχάνει. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο ανάπτυξης και αλλαγής, η θέση και σχέσεις των ατόμων που την συνθέτουν, ανδρών και γυναικών, στοιχεία που διαφοροποιούνται και βελτιώνονται με το πέρασμα του χρόνου, με μοναδική προϋπόθεση την επιθυμία των τελευταίων.

Στο επίπεδο λοιπόν αυτό, η εποχή όπου η γυναίκα ήταν ον παθητικό, δίχως ελευθερία βούλησης και δράσης, έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί. Με κοινωνικά κατάλοιπα μιν, έχοντας κάνει τεράστια βήματα δε, οι γυναίκες αποτελούν ενεργητικά μέλη της κοινωνίας, με νέες ανάγκες, διευρυμένους ορίζοντες, έντονες φιλοδοξίες και στόχους και την αξιοποίηση όλων των εσωτερικών δυνάμεων τους προς την επιτυχία των στόχων αυτών.

Βοηθούμενες από το κράτος, σε μια προσπάθεια να υπερνικήσουν αντιλήψεις αιώνων, πρακτικές δυσκολίες, αλλά και τον ίδιο τους τον εαυτό, εμφανίζουν ένα νέο πρόσωπο, το οποίο έχει κυρίως να κάνει με την ανάληψη

νέων ρόλων που ακριβώς θα αντιπροσωπεύουν το καινούριο αυτό πρόσωπο της γυναίκας.

Η παρουσία της γυναίκας στην πολιτική σκηνή (είτε πρόκειται για την κεντρική εξουσία, είτε για τους Ο.Τ.Α.) αποτελεί πλέον μια πραγματικότητα, η διερεύνηση της οποίας επιχειρείται μέσα από τη συγκεκριμένη μελέτη.

Η συγκεκριμένη εργασία είναι ουσιαστικά χωρισμένη σε 3 βασικά μέρη. Το πρώτο μέρος αφορά στη θεωρητική μελέτη της θέσης της γυναίκας στην Πολιτική, με ότι αυτή συνεπάγεται.

Πιο συγκεκριμένα το πρώτο μέρος της παρούσης εργασίας χωρίζεται σε 4 κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο ορίζεται καταρχάς η έννοια της σχέσης «Γυναίκα και Πολιτική» καθώς και η έννοια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μιας και αποτελούν τις βασικές έννοιες που θα μας απασχολήσουν στη συγκεκριμένη μελέτη.

Για ν' αντιληφθούμε καλύτερα τη σημερινή σχέση της γυναίκας με την Πολιτική και ειδικότερα με την Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα, είναι απαραίτητο να αναφερθούμε στη διαχρονική εξέλιξη της θέσης της γυναίκας, τονίζοντας τους βασικότερους «σταθμούς» που επηρέασαν την εξέλιξη αυτή και την οδήγησαν στη μορφή που σήμερα παρουσιάζει. Έτσι, στο 2^ο κεφάλαιο, γίνεται μια ανασκόπηση της θέσης της γυναίκας στις εκάστοτε κοινωνίες, μέσα από την αξιολόγηση κι εκτίμηση της οποίας αναδύεται η αναγκαιότητα αναβάθμισης του γυναικείου φύλου, η οποία οδήγησε σταδιακά στη γυναικεία ενασχόληση με τα κοινά.

Αυτή ακριβώς η διεύρυνση της γυναικείας δραστηριότητας και η πορεία διεκδίκησης ισότιμων με το αντίθετο φύλο δικαιωμάτων, πορεία που άνοιξε το δρόμο στην πολιτικοποίηση των γυναικών, περιγράφεται στο τρίτο

κεφάλαιο, ενώ το τέταρτο επικεντρώνεται στη σημερινή μορφή της γυναικείας πολιτικής, στο κυρίαρχο πολιτικό σύστημα, καθώς και στις δυσκολίες αλλά και τις διευκολύνσεις που η φιλοδοξία των γυναικών για πολιτική προσφορά, συναντά.

Ακολουθεί το δεύτερο μέρος της μελέτης, το οποίο περιλαμβάνει έρευνα που αφορά στη διερεύνηση της θέσης της γυναίκας στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Ν. Αχαΐας, μετά την εφαρμογή του νόμου της Ποσόστωσης (τη σύνθεση δηλαδή κατά 30% των ΟΤΑ από γυναίκες) καθώς και το βαθμό υλοποίησης της υποχρεωτικής από το νόμο, αυτής συμμετοχής.

Το τρίτο μέρος της συγκεκριμένης εργασίας είναι το παράρτημα, όπου παρατίθενται οι νόμοι που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων. Επίσης περιλαμβάνει πίνακες που δείχνουν τα ποσοστά συμμετοχής των γυναικών τόσο στην κεντρική εξουσία όσο και στους ΟΤΑ – υλικό βοηθητικό και συμπληρωματικό για τον αναγνώστη αυτής της μελέτης.

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι η συμβολή της παρακάτω μελέτης αναμένεται να έχει θετικό αντίκτυπο, ακόμη και ως απλό ερέθισμα κριτικού διαλόγου όσον αφορά τα νέα δεδομένα της γυναικείας θέσης στον δημόσιο βίο.

Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιείται καταρχάς, μια σύντομη αναφορά στην ιστορία της θέσης της γυναίκας, η οποία φτάνει ως την επανάσταση του φύλου της, από την οποία διαμορφώνεται μια εντελώς καινούρια πραγματικότητα και η οποία με τη σειρά της κρίνεται πρωταρχικής σημασίας στη διαμόρφωση του νέου ρόλου που καλείται να διαδραματίσει η γυναίκα.

ΚΕΦ.Ι : ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

A) ΕΝΝΟΙΑ ΣΧΕΣΗΣ «ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ»

Η «Πολιτική» ορίζεται ως η τέχνη, η επιστήμη της διακυβέρνησης του κράτους, ο τρόπος διεξαγωγής των κρατικών υποθέσεων , η ενεργός ανάμειξη στην πολιτική ζωή μιας χώρας. (Τεγόπουλος –Φυτράκης, 1995)

Μιλώντας για την ιδανική σχέση της γυναίκας με την Πολιτική, εννοούμε τη μόρφωση εκ μέρους της πρώτης, ώστε να φτάσει στην ψυχική δύναμη να καταλάβει τι είναι «πολιτεία», ποιος είναι ο εσωτερικός μηχανισμός της κοινωνίας την οποία αυτή αντιπροσωπεύει, γιατί και πως γίνονται οι νόμοι. Κι ακόμη περισσότερο, να φτάσει να σχηματίσει μια κοσμοθεωρία δική της, βγαλμένη από προσωπική της παρατήρηση και φιλοσοφημένη συνείδηση. (Ξηραδάκη, 1988).

Η καλή πολιτικός πρέπει εκτός από γνώσεις να διαθέτει: ταλέντο, ισχυρή βούληση, συνέπεια και ειλικρίνεια, αξιοπρέπεια και εθνική υπερηφάνεια, ικανότητα και ετοιμότητα για ανάληψη ευθυνών, ικανότητα πρόβλεψης και πρόληψης των γεγονότων (πολιτικό αισθητήριο) και ηθικό ανάστημα. Η άξια πολιτικός εκφράζει τους πόθους και τα οράματα του λαού, είναι φορέας ενότητας και όχι διχασμού, υπηρετεί το λαό και έχει πάντοτε υπόψη της την τριπλή συμβουλή του αρχαίου ποιητή Αγάθωνα: «να ξέρει ότι κυβερνάει ανθρώπους, ότι κυβερνά σύμφωνα με τους νόμους και ότι δε θα κυβερνάει αιώνια ». Κι ακόμη, τη συμβουλή του σοφού Βίαντα: «όταν τελειώσει η θητεία του να μην έχει γίνει πλουσιότερος, αλλά ενδοξότερος. (Μπάλας, 1993)

B) ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση υπάγεται στην έννοια της μερικής αποκέντρωσης, ως αποτελεσματικότερη μορφή οργάνωσης του Δημόσιου Τομέα. Πρόκειται δηλαδή για τη μορφή αυτή της περιφερειακής αποκέντρωσης που είναι λίγο έως πολύ σύνθετη και κατά την οποία η κεντρική διοίκηση μεταβιβάζει περιορισμένη πολιτική και διοικητική εξουσία σε κάποιο περιφερειακό ή τοπικό όργανο .

Συγκεκριμένα η Τοπική Αυτοδιοίκηση ορίζεται ως μια αυτόνομη διοίκηση με κύριο σκοπό τη διαχείριση των τοπικών κοινών υποθέσεων από ένα αντιπροσωπευτικό όργανο της τοπικής κοινωνίας (Τσενές, 1986).

Σύμφωνα δε με το Σύνταγμα της Ελλάδος (Σύνταγμα του 1975) Άρθρο 101, η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται κατά το αποκεντρωτικό σύστημα και συνεχίζοντας στο άρθρο 102 διατυπώνεται ξεκάθαρα ότι η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίοι απολαμβάνουν διοικητική αυτοτέλεια και εκλέγονται μέσω καθολικής και μυστικής ψηφοφορίας.

Δυο είναι τα βασικά θέματα γύρω από τα οποία σύμφωνα με τον Τσενέ. Περιστρέφεται η έννοια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και οι διάφορες θεωρίες για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Κατ' αρχάς η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως θεσμός - προάγει τη δημοκρατία κυρίως μέσα από δυο βασικές έννοιες τις οποίες αντιπροσωπεύει – την έννοια της αντιπροσώπευσης και την έννοια της λαϊκής συμμετοχής.

Το δεύτερο βασικό σημείο είναι ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί και επεμβαίνει εκεί που η κεντρική διοίκηση αδυνατεί να επέμβει. Με άλλα

λόγια μπορεί να είναι αποτελεσματικότερη από την Κεντρική Διοίκηση στην παροχή δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών.

«Δεν είναι λοιπόν το ίδιο το γεγονός ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση θεωρείται η έκφραση της λαϊκής βούλησης στον τόπο κατοικίας των δημοτών ή των κατοίκων της Κοινότητας για τις τοπικές υποθέσεις, που υλοποιείται από τα κατά τόπους συμβούλια, τα οποία εκλέγονται από το λαό. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι πρωτογενές κύτταρο της δημοκρατίας. Άμεση λαϊκή έκφραση στο χώρο της δημόσιας διοίκησης. Γνήσια μορφή υλοποίησης της αποκέντρωσης και βασικό κύτταρο στην προσπάθεια της περιφερειακής ανάπτυξης» (Δουατζής, 1986-12).

ΚΕΦ.ΙΙ : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

A) ΜΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η υποβίβαση της θέσης της γυναίκας ιδιαίτερα στη χώρα μας έχει μακράιωνη ιστορία, η οποία έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα. Την εξελικτική της πορεία καθυστερούσαν αιώνες στερεοτύπων και προκαταλήψεων που της απαγόρευαν κάθε είδους δικαίωμα ανάπτυξης. Η έντονη επιθυμία ωστόσο της γυναίκας να αλλάξει τη μοίρα που άλλοι έχουν προκαθορίσει γι'αυτήν ήταν η κινητήρια δύναμη για την σταδιακή ώθηση της σε ένα δρόμο στον οποίο πλέον μπορεί να αποδείξει την αξία της. (Κακλαμανάκη, 1979)

Για να αντιληφθεί λοιπόν κανείς καλύτερα τόσο τη σημερινή θέση της γυναίκας στην Ελλάδα και των αλλαγών που συντελέστηκαν στο πέρασμα του χρόνου, όσο και την σημαντική συμβολή της τελευταία στην κοινωνία, είναι απαραίτητη μία σύντομη αναδρομή στην κατάσταση, στην οποία για χρόνια βρισκόταν.

1. ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Ο προορισμός της γυναίκας στην Αρχαία Ελλάδα, ήταν η φροντίδα του σπιτιού και των παιδιών. Η θέση της βρισκόταν στην οικογένεια, κάτω από την κυριαρχία του άνδρα, χωρίς να μπορεί να συμμετέχει στο δημόσιο βίο και χωρίς να έχει δικαίωμα στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς της και τη

διεκδίκηση μιας θέσης στην κοινωνία, πέρα από τη θέση της μητέρας και της συζύγου. (Δαράκη, 1995)

Ήταν αποκλεισμένη από την κοινωνική δράση και την πολιτική ζωή. Η μόνη εξουσία που διέθετε, ήταν εξουσία πάνω σε άλλες γυναίκες. Βέβαια και αυτή η εξουσία ήταν κατώτερη από την εξουσία του άνδρα, που μπροστά του η γυναίκα διατηρούσε πάντα τη θέση της σκλάβας. (Κακλαμανάκη, 1979)

Οι άνδρες χρησιμοποιούσαν τη γυναίκα ως μέσο για την παραγωγή παιδιών, των οποίων η γνησιότητα ήταν και η βασικότερη οικογενειακή αξία της γυναίκας. Προκειμένου λοιπόν η γυναίκα να προστατεύσει αυτή την αξία κλεινόταν στο σπίτι. Ακόμα και σε συμπόσια που γίνονταν στον ίδιο χώρο του νοικοκυριού, οι γυναίκες δεν είχαν το δικαίωμα να συμμετάσχουν. (Τάκαρη, 1984)

Ως σύζυγος η γυναίκα, κλεισμένη μέσα στο σπίτι και στερημένη από κάθε δυνατότητα ανανέωσης και ανάπτυξης της προσωπικότητας της, καταντούσε μία παρουσία αφανής, με αποτέλεσμα ο σύζυγος να βρίσκει απολαύσεις έξω από το σπίτι, τις λεγόμενες παλλακίδες και τις εταίρες. (Δαράκη, 1995)

Παρά το γεγονός ότι οι παλλακίδες και οι εταίρες έμεναν στο περιθώριο της οικογενειακής ζωής και κατά κάποιο τρόπο έξω από την κοινωνική ιεραρχία, απολάμβαναν πολύ περισσότερα προνόμια απ' ότι οι νόμιμες σύζυγοι των ανδρών. Στην πραγματικότητα, ήταν οι μόνες γυναίκες που διέθεταν ελευθερία, καταφέροντας κατά κάποιο τρόπο να επιβληθούν, μέσω βέβαια της γοητείας και της εξουσίας τους, στους άνδρες γεγονός που όχι τυχαία γινόταν κατορθωτό μόνο μετά την άρνηση της οικογένειας και του γάμου.

Τη μόνη εξαίρεση ανάμεσα στις ελληνικές πόλεις, αποτελούσε η Σπάρτη. Αν και κατώτερη από τον άνδρα η Σπαρτιάτισσα κυκλοφορούσε άνετα στην πόλη, συμμετείχε στα γυμνάσια και εκπαιδευόταν το ίδιο σκληρά με τους άνδρες. Παρ' όλα αυτά όμως, μετά το γάμο, ο παραδοσιακός τους ρόλος ήταν να γεννούν παιδιά και να τα μεγαλώνουν με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να γίνουν άξιοι πολεμιστές. (Κακλαμανάκη, 1979) (Δαράκη, 1995).

2. BYZANTIO

Η γυναίκα στο Βυζάντιο εξακολουθεί να είναι αποκλεισμένη από τα δημόσια αξιώματα και να παραμένει κλεισμένη στο σπίτι. Θεωρείται κτήμα του άνδρα, μη έχοντας προσωπική γνώμη, ούτε καν στο θέμα του γάμου, πόσο μάλλον ευχέρεια επιλογής, λόγος για τον οποίο οι περισσότερες Βυζαντινές κατέφευγαν σε μοναστήρια. (Δαράκη, 1995)

Η ζωή της Βυζαντινής γενικότερα, είχε μεγάλη διαφορά στις πλούσιες και στις φτωχές. Η φτωχή γυναίκα δούλευε σκληρά στο σπίτι και στις κατώτερες εξωτερικές δουλειές, όπως σε όλους τους τόπους και σε όλες τις εποχές, μεγάλωνε τα παιδιά της και φρόντιζε το σύζυγο και τα πεθερικά της.

Η πλούσια, αντιθέτως, έκανε κοσμική ζωή και αναλίσκóταν στο ντύσιμο και τα λούσα. Κατόρθωνε να δράσει και να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό παρασκηνιακά, ενώ δεν της έλειπε και η άμεση προβολή. Οι πολιτικές συνθήκες την ανέδειξαν ακόμα και αυτοκρατόρισα με πλούσια δράση. Παρ' όλα αυτά όμως και η πλούσια γυναίκα δεν ξέφευγε πάντα από τη μοίρα του φύλου της. Ο κανόνας ήταν να μένει πάντα στο γυναικωνίτη και ο δρόμος

προς το μοναστήρι ήταν ανοιχτός σε περίπτωση οποιασδήποτε ατυχίας.(Καρζής,1989).

3. ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ

Στο Μεσαίωνα, η θέση της γυναικών μέσα στο σπίτι και την κοινωνία, ήταν ίδια με τη θέση του δούλου. Έκαναν μία πολύ σημαντική δουλειά για να συντηρήσουν την οικογένεια τους αλλά έφτιαχναν και είδη για το εμπόριο. Επίσης υπήρχαν και πολλά επαγγέλματα που ασκούνταν αποκλειστικά από γυναίκες. Παρ' όλα αυτά όμως εξακολουθούν να είναι καταπιεσμένες και περιορισμένες από τους άνδρες τους. (Καρζής, 1989)

Στα τέλη της ίδιας περιόδου βλέπουμε και το ζήτημα των «μαγισσών». Οι γυναίκες καίγονταν ζωντανές ως «μάγισσες» με διάφορες προφάσεις – παραπτώματα τις εποχής. Το φαινόμενο αυτό διήρκησε δύο αιώνες από το 1500 έως το 1700. Τα θύματα ανήκαν σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, αλλά τα περισσότερα ανήκαν στις κατώτερες οικονομικές τάξεις. Όπως και στις άλλες περιόδους, έτσι και στο Μεσαίωνα ισχύει η αντίληψη ότι ο άνδρας είναι εκείνος που καθορίζει τη θέση της γυναίκας και τη φύση της ελευθερίας της. (Κακλαμανάκη, 1979)

4. ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

Η θέση της γυναίκας στην περίοδο της Τουρκοκρατίας, όχι μόνο δεν παρουσιάζει καμία κοινωνική εξέλιξη, αλλά αντιθέτως όλο και επιδεινώνεται. Πέρα από το γεγονός ότι εξακολουθεί να παραμένει κλεισμένη

στο σπίτι και να βοηθάει στις εξωτερικές δουλειές έχει να αντιμετωπίσει τους Τούρκους κατακτητές, οι οποίοι τις αρπάζουν για να τις κλείσουν στα χαρέμια τους. (Κακλαμανάκη, 1979)

Τον καιρό που οι άνδρες τους πολεμούσαν για την πατρίδα τους, αυτές έπαιρναν τα ηνία του σπιτιού τους, προσπαθώντας να τα βγάλουν πέρα στις όποιες δυσκολίες τους τύχαιναν, δουλεύοντας παράλληλα σε οποιαδήποτε σκληρή εργασία.

Οι γυναίκες είχαν την αποκλειστική ευθύνη του μεγαλώματος των παιδιών και συνάμα βοηθούσαν τους άνδρες τους στη μάχη, ακόμα και με την ίδια τη συμμετοχή τους.(Τάκαρη, 1984)

5. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Πολλοί ακούγοντας τη λέξη χριστιανισμός, η οποία είναι συνδεδεμένη με το υπέρτατο ον, το Θεό, θα πίστευαν ότι η γυναίκα είναι ισότιμη με τον άνδρα όμως, η γυναίκα αδικήθηκε και υποτιμήθηκε πολύ σε αυτή την περίοδο. (Δαράκη, 1995)

Αντιμετώπιστηκε σαν απόγονος της Εύας που η αμαρτία της βάρυνε ολόκληρο το γένος της και θεωρείτο ως ο πειρασμός εκείνος, ο οποίος θα έπρεπε να εξαφανιστεί. Οι νόμοι επηρεασμένοι από τα κηρύγματα των Αποστόλων, της αφαιρούν κάθε δικαίωμα πάνω στα παιδιά της, στο ίδιο της το σώμα αλλά και στην περιουσία της. Έπρεπε να βρίσκεται κλεισμένη στο σπίτι χωρίς να έχει κανένα δικαίωμα διασκέδασης. Ο μοναδικός σκοπός της ήταν η γέννηση και η φροντίδα των παιδιών της.(Κακλαμανάκη, 1979)

Οι Πατέρες της εκκλησίας κήρυξαν με μεγάλο φανατισμό την κατωτερότητα των γυναικών, διαποτίζοντας με αυτό τον τρόπο, τον ψυχικό της κόσμο και την ίδια τους τη συνείδηση με το δόγμα της κατωτερότητας τους, κάτι που συνεχίστηκε για πολλούς αιώνες. (Δαράκη, 1995)

6. ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ο ρόλος των γυναικών στην Γαλλική Επανάσταση αποκτά νέα μορφή. Για πρώτη φορά στην ιστορία οι γυναίκες αρχίζουν να διεκδικούν τα δικαιώματα τους στην ελευθερία και στην ισότητα. Στην περίοδο αυτή, οι περισσότερες γυναίκες που διεκδικούσαν τα δικαιώματα τους ήταν εύπορες αστές, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι και οι μη εύπορες δεν πάλεψαν για τα δικαιώματα τους.

Με διακηρύξεις και υπομνήματα στην εθνοσυνέλευση και το βασιλιά, διεκδικούσαν δικαιώματα που αφορούσαν το φύλο τους, την ειρήνη και την συμφιλίωση των λαών. (Κακλαμανάκη, 1979)

Παρά τις επίπονες αλλά και μακροπρόθεσμες προσπάθειες των γυναικών για δικαιοσύνη και ισότητα, η Γαλλική Επανάσταση και όλα τα Γαλλικά Συντάγματα, αγνόησαν για ακόμα μία φορά τις γυναίκες, αφού όχι μόνο δεν τους έδωσαν πολιτικά δικαιώματα, αλλά τις υποβάθμισαν ακόμα περισσότερο, κλείνοντάς τες πάλι στα σπίτια τους. (Δαράκη, 1995)

ΚΕΦ.ΙΙΙ : ΤΟ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Α) ΓΕΝΕΣΗ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Καθώς ο φεμινισμός και το γυναικείο ζήτημα υπήρξε ένα γεγονός, που διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην μετέπειτα επιθυμία των γυναικών να αναμειχθούν στο «απαγορευμένο πεδίο» της πολιτικής, κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε σύντομα, στα σημαντικότερα γεγονότα της εποχής εκείνης, στο πιο βασικό πρόσωπο έκφρασής της, καθώς και στην πορεία της κατάκτησης του κυριότερου δικαιώματος των γυναικών.

Οι ουσιαστικές γυναικείες διεκδικήσεις και κατακτήσεις της ισότητας αρχίζουν με την κινητοποίηση λίγων μορφωμένων και μαχητικών γυναικών, στο τέλος του 18^{ου} αιώνα. Με δειλά και περιορισμένα, αλλά σταθερά βήματα το κίνημα πιάνει ρίζες το 19^ο αιώνα, για να μαζικοποιηθεί οριστικά τον 20^ο αιώνα με τη γενικότερη ανάπτυξη των προοδευτικών κινήματων. (Κακλαμανάκη, 1979)

Το κίνημα των πρώτων αυτών γυναικών απασχολούσε κυρίως το δικαίωμα τους στην εκπαίδευση, κάτι το οποίο ερχόταν σε αντίθεση με την παραδοσιακή τους κοινωνικά προκαθορισμένη θέση, θέλοντάς τες αμόρφωτες και έγκλειστες στο σπίτι. (Δαράκη, 1995)

Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, το γεγονός ότι οι πρώτες ελληνίδες που μίλησαν για την ανισότητα και τις αδικίες που δέχονταν οι γυναίκες, ήταν δασκάλες. Ήταν με άλλα λόγια οι μόνες γυναίκες στις οποίες επιτρεπόταν η εξωοικιακή εργασία, με εξαίρεση φυσικά τις ελάχιστες εργάτριες που υπήρχαν τότε και τις υπηρέτριες.

Το 1842, εκδίδεται για πρώτη φορά από γυναίκα (την Ευφροσύνη Σαμαρτζίδου), η εφημερίδα «Κυψέλη» και μιλά για τη χειραφέτηση της γυναίκας, αποτελώντας έτσι την πρώτη φωνή για τα δικαιώματα του γυναικείου φύλου, προσπάθεια που συνέχισαν οι «γράφουσες», όπως τις ονόμαζαν, οι οποίες έμοιαζαν με ένα νέο είδος γυναίκας που δεν γινόταν ευρύτερα αποδεκτό, φέρνοντας ουσιαστικά μία επανάσταση.(Λεοντίδου, Αμπερ, 1992)

Λίγα χρόνια αργότερα, τη θέση των πρώτων αυτών γυναικείων φωνών, παίρνει μία συστηματικότερη προσπάθεια δράσης για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών, με την έκδοση και κυκλοφορία του πρώτου φεμινιστικού εντύπου, την «Εφημερίδα των Κυριών», της Κ. Παρρέν. (Ξηραδάκη, 1988)

Μετά τον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο δημιουργείται ουσιαστικά στην Ελλάδα ένα φεμινιστικό κίνημα. Οι γυναίκες δεν αρκούνται πλέον μόνο στη διατύπωση των αιτημάτων τους, αλλά αγωνίζονται γι' αυτά, οργανώνονται και παλεύουν μαζί. Είναι η στιγμή που οι Ελληνίδες αρχίζουν και κάνουν πολιτική.

Οι απόψεις των φεμινιστριών για τα γυναικεία ζητήματα καθορίστηκαν σε μεγάλο βαθμό από τις κομματικές επιλογές τους. Το ίδιο όμως καθοριστικοί θα είναι και η συνεργασία και οι κοινοί αγώνες τους.

Επίσης στο μεσοπόλεμο κάνουν την εμφάνιση τους για πρώτη φορά στον ελλαδικό χώρο ο σουφραζετικός φεμινισμός -αντιπροσωπεύεται από το σύνδεσμο για τα δικαιώματα της γυναίκας- και ο αυτοαποκαλούμενος σοσιαλιστικός φεμινισμός -του σοσιαλιστικού ομίλου γυναικών- παράλληλα με το φεμινισμό της προηγούμενης περιόδου που στο μεσοπόλεμο μοιάζει πια

συντηρητικός- τον αντιπροσωπεύει το Λύκειο Ελληνίδων-. (Αβδέλα, Ψαρρά, 1985).

Ένα από τα βασικά θέματα που απασχόλησαν τις φεμινίστριες την εποχή του μεσοπολέμου ήταν το ζήτημα της γυναικείας εργασίας. Ισότητα στην αμοιβή, κατοχύρωση του δικαιώματος των γυναικών να προσλαμβάνονται σε όλες τις δημόσιες θέσεις και να ανέρχονται ισότιμα στην ιεραρχία των διαφόρων επαγγελμάτων, οργάνωση τους σε συνδικαλιστικές οργανώσεις για να προασπίσουν τα οικονομικά τους συμφέροντα, νομοθετική προστασία των εργαζόμενων γυναικών και των παιδιών τους.(Λεοντίδου, Ammer, 1992)

Όσο προχωράει όμως ο μεσοπόλεμος, το ενδιαφέρον των ελληνίδων φεμινιστριών επικεντρώνεται στην κατάκτηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων. Αντιλαμβάνονται πως η πολιτεία δεν τις αντιμετωπίζει ισότιμα ως πολίτες και πως δεν είχαν την ίδια δυνατότητα να επηρεάζουν τα πράγματα όσο στερούνταν του δικαιώματος να ψηφίζουν. Οι υποσχέσεις των πολιτικών ανδρών θα τις οδηγήσουν στη συσπείρωση και τη διαδήλωση της απαίτησης να τους δοθούν πολιτικά δικαιώματα. (Αβδελά, Ψαρρά, 1985)

B) ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΜΟΡΦΗ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Την εποχή όπου ο φεμινισμός στην Ελλάδα πήρε συγκεκριμένη μορφή, κάνουν την εμφάνιση τους οι πρώτες ελληνίδες αγωνίστριες : Η Καλλιόπη Κεχαγιά, η Καλλιρρόη Παρρέν, η Σαπφώ Λεοντίας, η Σωτηρία Αλιμπέρτη, η Αικατερίνη Λασκαρίδου και άλλες, διαδραματίζοντας στην εποχή τους σημαντικό πολιτιστικό και προνομιακό ρόλο, βοηθώντας τις προσπάθειες του μόλις συγκροτουμένου Ελληνικού κράτους.(Δαράκη, 1995) (Ξηραδάκη, 1988)

Κυρίαρχη μορφή του φεμινιστικού κινήματος, η πρώτη Ελληνίδα δημοσιογράφος, η Καλλιρρόη Παρρέν ήταν η γυναίκα που τάραξε τα λιμνασμένα νερά της κοινωνικής ζωής της Αθήνας, σε μία εποχή που η Ελληνίδα ήταν ακόμα σκλάβα του σπιτιού, δεμένη με τις κοινωνικές προκαταλήψεις και χωρίς καμία ατομική υπόσταση. (Βαρίκα, 1987)

Γεννήθηκε το 1856 στο Ρέθυμνο της Κρήτης. Πέθανε στην Αθήνα το 1940. Αγωνίστηκε για τη βελτίωση της θέσης της γυναίκας σε μία εποχή δύσκολη, γεμάτη αμφισβητήσεις, διαμάχες και κατηγορίες και θεωρείται η πρώτη Ελληνίδα φεμινίστρια.

Τις βασικότερες δραστηριότητες της Παρρέν αποτελούν τα εξής :

- Η έκδοση της «Εφημερίδας των Κυριών» (το Μάρτιο του 1887). Η εφημερίδα αυτή είναι το πρώτο γυναικείο έντυπο στην Ελλάδα που συντάσσεται αποκλειστικά από γυναίκες και αποτελεί χώρο συνάντησης και έκφρασης των γυναικών και συνάμα προπαγανδιστικό όργανο για τη χειραφέτηση τους, χώρο επεξεργασίας μίας νέας συλλογικής ταυτότητας και

μέσο υπεράσπισης των συμφερόντων τους ως κοινωνικής ομάδας.
(Ξηραδάκη, 1988).

- Η διακήρυξη για πρώτη φορά του συνθήματος «ψήφος στις γυναίκες»
(1988), μέσα από το στόμα και τη γραφή της. (Δαράκη, 1995)

- Η ίδρυση του Λυκείου Ελληνίδων (το 1911), την οργάνωση που εγκαινιάζει την εθνική γυναικεία δράση, ανοίγοντας το δρόμο στα μεταγενέστερα σωματεία. (Λεοντίδου, Αμμερ, 1992)

Γ) ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΨΗΦΟΥ

Έπειτα από σκληρούς αγώνες και ύστερα από πολλές συζητήσεις στον πολιτικό χώρο, επιτυγχάνεται ο μακροχρόνιος γυναικείος στόχος, έστω και θεωρητικά στην αρχή, η κατάκτηση δηλαδή του δικαιώματος της ψήφου.
(www.kethi.gr)

Δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες δίνεται από την εθνοσυνέλευση το 1924, αφού όμως παρέλθει μία πενταετία. Έτσι ο γυναικείος πληθυσμός θα ψηφίζει μόνο στις δημοτικές εκλογές, χωρίς να μπορεί να εκλέγει και αυτό με την προϋπόθεση να έχει συμπληρώσει το 30^ο έτος της ηλικίας της και να γνωρίζει γραφή και ανάγνωση. (Αβδελά – Ψαρρά, 1985)

Οι γυναίκες καλούνται να ψηφίσουν στις δημοτικές εκλογές μόλις το 1934. Τελικά ψηφίζουν μόνο 240 από αυτές, λόγω της ελλιπούς μέριμνας να συμπεριληφθούν στους εκλογικούς καταλόγους, των αρνητικών κοινωνικών προκαταλήψεων και του μεγάλου αριθμού των αναλφάβητων γυναικών.
(www.kethi.gr)

Ίσα πολιτικά δικαιώματα για τα δύο φύλα, άνδρες και γυναίκες, αναγνωρίζονται για πρώτη φορά, έπειτα από ψήφισμα του Εθνικού Συμβουλίου της πρώτης λαϊκής εξουσίας στην Ελλάδα, της Πανελληνίας Επιτροπής Εθνικής Απελευθέρωσης (Ε.Π.Ε.Ε.Α.). Το ψήφισμα έχει χαρακτήρα συνταγματικού χάρτη. Οι γυναίκες ψηφίζουν ισότιμα με τους άνδρες και εκλέγονται στο Εθνικό Συμβούλιο. (Δαράκη, 1995)

ΚΕΦ. IV : ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

A) ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

Γυναίκες και πολιτική : Δύο έννοιες που για μεγάλες ιστορικές περιόδους έμοιαζαν ασύμπτωτες αφού η πρώτη παρέπεμπε αποκλειστικά στον « ιδιωτικό χώρο», θεωρούμενο ως οροθετημένο πεδίο προσωπικών / οικογενειακών σχέσεων, ενώ η δεύτερη αποτελούσε και αποτελεί την κατεξοχήν έκφραση του δημοσίου και του συλλογικού. Δύο έννοιες που ακόμη και σήμερα, σύμφωνα με διάχυτες αντιλήψεις, δεν συσχετίζονται ουσιαστικά. (Παντελίδου – Μαλούτα ,1992)

Επικρατεί η αντίληψη ότι οι γυναίκες είναι λιγότερο πολιτικά όντα σε σχέση με τους άνδρες, αντίληψη η οποία όμως δεν είναι δυνατόν να γίνει αποδεκτή όταν το ίδιο το πεδίο της πολιτικής πάντα απέκλειε ιδεολογικά τις γυναίκες περιορίζοντας την πολιτική τους δραστηριοποίηση. (Δαράκη, 1995)

Οι άνδρες είναι πεπεισμένοι ότι η Πολιτική αποτελεί ένα προνόμιο, αποκλειστικά δικό τους και ζώντας σε ένα ανδροκρατούμενο κόσμο είναι φυσικό επακόλουθο οι γυναίκες να μην θεωρούνται ισάξιες με τους άνδρες, σε ότι αφορά την ανάληψη πολιτικών καθηκόντων.

Οι ίδιοι οι πολιτικοί επιστήμονες μέχρι τη δεκαετία του '60 δεν αντιμετώπιζαν τη γυναικεία πολιτική συμπεριφορά ως αντικείμενο διερεύνησης. Από την δεκαετία του '70 και έπειτα οι γυναίκες άρχισαν να εμπεριέχονται στην πολιτική ανάλυση. Βέβαια, ενδιέφεραν κυρίως από την πλευρά της πολιτικής συμπεριφοράς και ιδιαίτερα της εκλογικής και αυτό πάντα συγκριτικά με την πολιτική συμπεριφορά των ανδρών. Δεν

αντιμετωπίζονται ως αυτόνομα πολιτικώς δρώντα άτομα, παρά μόνο ως απόκλιση από το πρότυπο της πολιτικότητας των ανδρών. (Παντελίδου – Μαλούτα, 1992).

Η πρώτη έρευνα για την πολιτική συμπεριφορά των γυναικών πραγματοποιήθηκε μόλις το 1988, έχοντας ως στόχο το ξεπέραςμα των αντιλήψεων που συνεχίζουν να θεωρούν τις ελληνίδες, απολίτικα άτομα και διαμόρφωση δεδομένων για την πολιτική φυσιογνωμία των γυναικών.

Καθώς η ισχύουσα Πολιτική παραπέμπει σε ένα σύστημα πρακτικών και ρόλων που σε πολλές κοινωνίες εναρμονίζεται με το πρότυπο του άνδρα μέσης ηλικίας, με σχετικά υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, αλλά και εισόδημα, όσες γυναίκες κατείχαν μία θέση στο χώρο της πολιτικής, ήταν «αναγκασμένες» να υιοθετήσουν τον ανδρικό κώδικα συμπεριφοράς, γεγονός που μόνο την ανάδειξη της διαφορετικότητάς τους δεν είχε ως αποτέλεσμα. (Δαμανάκη, 1995)

Ήταν υποχρεωμένες να αποδεχθούν τα δεδομένα της «ανδρικής» πολιτικής και να σεβαστούν τους κανόνες του «παιχνιδιού». Αυτό στην πράξη αποτελούσε δίκωπο μαχαίρι για τις υποψήφιες, αφού αφενός, έπρεπε να παραβλέψουν την διαφορετικότητά τους και να βαδίσουν σύμφωνα με τα ανδρικά πρότυπα που τους επιβάλλονταν και αφετέρου, δεν υπήρχε άλλη οδός προκειμένου να δώσουν το δικό τους στίγμα για την καλύτερευση του υποτιμημένου ρόλου τους.

Οι γυναίκες αυτές, αισθάνονταν την ανάγκη, αν ήθελαν να επιβιώσουν, να λειτουργήσουν σύμφωνα με τα ανδρικά πρότυπα. Έτσι, λοιπόν, υιοθετώντας τα, προσπαθούσαν να αποστασιοποιήσουν τη διαφορετικότητά τους. Υπήρχαν, όμως και γυναίκες που αναγνώριζαν τη

σημασία της ανομοιότητας του φύλου τους και επεδίωκαν με έμμεσο πάντα τρόπο, να εκφράσουν κάποιες αλήθειες που είχαν συνειδητοποιήσει. (Παντελίδου-Μαλούτα, 1992).

Παρ'όλα αυτά και οι μεν γυναίκες και οι δε, είχαν να αντιμετωπίσουν την καχυποψία, την εχθρότητα και την διαπόμπευση εκ μέρους των ανδρών, οι οποίοι προϋπήρχαν στον πολιτικό χώρο, αφού η τοποθέτηση μίας γυναίκας σε μία πολιτική θέση, σήμαινε αυτόματα την εκτόπιση από την αντίστοιχη θέση ενός άνδρα.

Αυτό που χρειάζεται να γίνει κατανοητό είναι το γεγονός ότι οι γυναίκες δεν προσπαθούν να καταργήσουν τον ανδρικό πληθυσμό, για να δημιουργήσουν ένα γυναικείο. Το λάθος του ανδρικού πολιτισμού έγκειται ακριβώς στο ότι βασίστηκε μόνο στον άνδρα, χωρίς να συμπεριλάβει τη γυναίκα. Αυτό το λάθος δεν πρόκειται να το διαπράξουν οι γυναίκες, διότι γνωρίζουν καλά πως κανένας πολιτισμός δεν μπορεί να συνεχιστεί όταν υπάρχουν διακρίσεις, κάθε είδους. Ζητούν την συνεργασία των ανδρών, χωρίς αυτό να συνεπάγεται πως θα πρέπει να ενσωματώσουν τα ανδρικά πρότυπα. Το κάθε φύλο οφείλει να λειτουργεί με βάση τις ιδιαιτερότητες και τις αξίες του. (Δαμανάκη, 1995)

Η μαζική συμμετοχή των γυναικών στην Πολιτική αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Η γυναίκα πολιτικός δεν πρέπει να συμπεριφέρεται σαν ανδρικό κακέκτυπο εξουσίας, αλλά αντιθέτως, οφείλει να τιμά και να διατηρεί τη γυναικεία της υπόσταση. Η γυναικεία διαφορετικότητα δεν είναι μειονέκτημα. Οι γυναίκες διαθέτουν φαντασία, ευελιξία και κοινό νου. Βάζουν στη θέση της βίας τη συναίνεση και προσπαθούν να επιλύσουν τα οποιαδήποτε

προβλήματα που παρουσιάζονται, με ειρηνικές και δημοκρατικές διαδικασίες.
(Τσουδερού, 1981)

Η κοινωνία έχει ανάγκη την ανθρωπιά των γυναικών, η οποία μπορεί να αντισταθεί στον κυνισμό και τη σκληρότητα της σύγχρονης κοινωνίας. Η γυναίκα πολιτικός εισακούγεται γιατί έχει ευχέρεια στην επικοινωνία και ξέρει να επιβάλλει τον ήπιο λόγο. Οι ενεργοποιημένες, κοινωνικά και πολιτικά γυναίκες απέδειξαν στην πράξη, ότι τα καταφέρνουν θαυμάσια σε όλα τα αξιώματα και κανένας πια σήμερα, δεν παραξενεύεται να βλέπει γυναίκες, σε υψηλές πολιτικές θέσεις. (Παντελίδου – Μαλούτα 1992)

Απομακρύνοντας τες από την πολιτική δράση, στερείται ο κόσμος από την ισχυρή και εξαιρετική της δύναμη, καθώς αντιπροσωπεύοντας ένα σημαντικό τμήμα της ανθρωπότητας, έχουν να παίξουν ένα συγκεκριμένο ρόλο, όχι μόνο για να υπερασπίσουν τα δικαιώματα τους, αλλά κυρίως για να αλλάξουν τον κόσμο. (Δαράκη, 1995)

Σήμερα μπορεί τα ποσοστά των γυναικών που κατέχουν πολιτικά και δημόσια αξιώματα να είναι μικρά, όμως πρέπει να γίνει παραδεκτό το γεγονός, ότι έχουν κάνει μεγάλα βήματα στην πορεία για την ανεξαρτησία τους και μέσα από την όλη τους πορεία και τις συγκρούσεις αναδείχτηκαν γυναικείες προσωπικότητες που πλουτίζουν τη δημόσια ζωή. (Παντελίδου – Μαλούτα 1992)

B) ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Παρά τις σημαντικές αλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί προς όφελος των γυναικών, οι τελευταίες εξακολουθούν να βρίσκονται σε κατώτερη κοινωνική θέση από τους άνδρες, να καταπιέζονται και να εξαρτώνται απ' αυτούς, φέροντας έτσι το βάρος της μειονεξίας ανεξάρτητα από την κοινωνική τους θέση που συγκριτικά ενδέχεται να είναι η ίδια με την κοινωνική θέση του άνδρα, ανάγοντας έτσι το φύλο σε έντονα διαφοροποιητική μεταβλητή στο επίπεδο της πολιτικής πρόσληψης (Δαράκη, 1995).

Όπως στις γυναίκες μπορούμε να διακρίνουμε μια συγκεκριμένη πολιτική οπτική, η οποία συνδέεται με τη θέση τους στο σύστημα των σχέσεων των δύο φύλων, έτσι και η πολιτική διέπεται από μια συγκεκριμένη πολιτική οπτική για τις γυναίκες, ως φορείς κοινωνικής δράσης (Παντελίδου-Μαλούτα, 1992).

Ενώ λοιπόν η κυρίαρχη πολιτική πρόσληψη αποκλείει τις γυναίκες, ως άτομα που έχουν συγκεκριμένους κοινωνικούς ρόλους, παράλληλα στην πράξη, η πολιτική αποδεικνύει ότι τους θεωρεί δεδομένους, συμβάλλοντας έτσι στη νομιμοποίηση της ήδη υπάρχουσας κατανομής των ρόλων ανάμεσα στα δυο φύλα και έχοντας ως αποτέλεσμα την περιθωριοποίηση των γυναικών στο δημόσιο χώρο (Δαμανάκη, 1995).

Σε ότι αφορά το ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ η πλειονότητα των κρατών διατυμπανίζει τη συμμετοχή στην πολιτική ως τη βασικότερη αρχή της σύγχρονης δημοκρατίας, ο βαθμός συμμετοχής των πολιτών στην πραγματικότητα, απέχει πολύ απ' το να ανταποκρίνεται στο χαρακτηρισμό της

ως συμμετοχικής δημοκρατίας. Το αποκορύφωμα βεβαίως αυτής της δημοκρατίας, είναι η ελλειμματική συμμετοχή των γυναικών (www.kethi.gr).

Αξίζει λοιπόν να αναφερθούν τα στοιχεία που δίνει ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) στην τελευταία έκδοσή του με τίτλο Human Development Report (1995), από τα οποία καταλήγει ότι «παρά την πρόοδο που έχει γίνει, εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλη ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, ως προς την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση και ακόμα περισσότερο στην οικονομική και πολιτική ζωή. Οι γυναίκες μετέχουν τώρα περισσότερο στα οφέλη των κοινωνικών υπηρεσιών, αλλά συνεχίζουν να συναντούν την άρνηση στις ίσες ευκαιρίες για πολιτική και οικονομική συμμετοχή» (Παντελίδου-Μαλούτα, 1992).

Η συμμετοχή λοιπόν και η παρουσία κάποιων επίλεκτων γυναικών στην κυβέρνηση και στο ευρύτερο πολιτικό προσκήνιο χρησιμοποιείται μάλλον ως «άλλοθι», κάτι το οποίο διαφαίνεται και από τις αρμοδιότητες αλλά και από τον ιδιαίτερο τρόπο προβολής των «γυναικών πολιτικών», ο οποίος είναι συνήθως ενδεικτικός μιας προσπάθειας εκσυγχρονιστικής πρόφασης, η οποία όμως εξακολουθεί να συσχετίζεται με την κυρίαρχη πρόσληψη των γυναικών, ως πολιτικών ατόμων .

Η κυρίαρχη πολιτική πρόσληψη πρεσβεύει ίσα πολιτικά δικαιώματα στο δημόσιο χώρο, κάποιες γυναικείες προσλήψεις σε δευτερεύουσες, συνήθως, θέσεις για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων και διευκόλυνση των γυναικών για να μπορέσουν να ασκήσουν τους παραδοσιακούς τους ρόλους. Ωστόσο αποδέχεται το «φυσικό» χαρακτήρα της κοινωνικής κατανομής των ρόλων ανάμεσα στα φύλα, ο οποίος συσχετίζεται με τον περιορισμό της πολιτικής δράσης των γυναικών (Δαμανάκη, 1995).

Η μειωμένη πολιτική συμμετοχή των γυναικών και η ανισότητα μεταξύ των φύλων ως προς την κατανομή των ρόλων τους, θεωρούνται από το υπάρχον κοινωνικό σύστημα ως δεδομένα που δε χρειάζονται διερεύνηση και που δεν εκλαμβάνονται ως κοινωνική προβληματική .

Η κυρίαρχη πολιτική πρόσληψη της περιορισμένης συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική διαδικασία γίνεται εκδήλωση καθημερινά με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους, τόσο στο επίπεδο του πολιτικού συστήματος, όσο και σ' αυτό των ίδιων των γυναικών, μέσω των οργανώσεων που τις εκπροσωπούν .

Στο επίπεδο του πολιτικού συστήματος το παραπάνω γίνεται αντιληπτό με το χαρακτηριστικό παράδειγμα της Κυβέρνησης Ζολώτα, η οποία έκανε επίκληση για τον οικουμενικό χαρακτήρα μιας κυβέρνησης, στην οποία δεν περιλαμβανόταν καμία γυναίκα, δηλώνοντας με τον τρόπο αυτό την αποδοχή της ανδρικής οικουμενικότητας, στερώντας απ' τις γυναίκες την ιδιότητα του συμμετόχου στην πολιτική διαδικασία και αποκλείοντάς τες παράλληλα από την πολιτική, αφού με τον όρο ανδρική οικουμενικότητα οι γυναίκες έμμεσα στερούνται την ιδιότητα του πολίτη (Παντελίδου-Μαλούτα, 1992).

Σε ότι αφορά τώρα το επίπεδο της γυναικείας πολιτικής πρόσληψης μέσω των αιτημάτων των γυναικείων οργανώσεων, οι τελευταίες ήταν εκείνες οι οποίες διεκδικούσαν την κατοχύρωση της συμμετοχής των γυναικών σε ποσοστό τουλάχιστον 35%. Αίτημα που προωθήθηκε μαζικά και συλλογικά, με αφορμή τις εκλογές του 1894 και σήμαινε ότι οι ίδιες οι γυναίκες, εμφανίζονται να έχουν περιορισμένες βλέψεις, όχι απλά με το να αποδέχονται, αλλά και με το να διεκδικούν την νομική κατοχύρωση της υποαντιπροσώπευσής τους, νο-

μιμοποιώντας έτσι την περιορισμένη παρουσία τους στη Βουλή.(www.kethi.gr).

Η κυρίαρχη πολιτική πρόσληψη γίνεται φανερή ως ανδρική πρόσληψη, η οποία δεν έχει αφήσει ανεπηρέαστη ούτε τη γυναικεία αμφισβήτηση. Οι διεκδικήσεις των γυναικών για μεγαλύτερη συμμετοχή στις ανδροκρατικές εξουσίες δεν τις αμφισβητούν ουσιαστικά, αντιθέτως, συμβάλλουν στην ενδυνάμωσή τους αφού αποδέχονται τη λογική που τις διέπει (Δαμανάκη, 1995).

Οι γυναίκες, ενώ συνειδητοποιούν την κοινωνική κατωτερότητά τους δεν αμφισβητούν την ουσία του ανδροκρατούμενου κόσμου, στον οποίο και βρίσκονται. Το μόνο που κάνουν, σε περίπτωση που αντιληφθούν ότι διαθέτουν τα, σύμφωνα με τα ανδρικά πρότυπα, απαραίτητα εφόδια, είναι να επιδιώκουν την ένταξή τους σ' αυτό τον κόσμο, αποδεχόμενες την υιοθέτηση της ανδρικής ταυτότητας (Παντελίδου-Μαλούτα, 1992).

Παρά τα παραπάνω όμως, τα τελευταία χρόνια θεσμοθετήθηκαν από την Πολιτεία κάποια μέτρα, που στόχευσαν στην άμεση αντιμετώπιση του «δημοκρατικού ελλείμματος» από τη μειωμένη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική. Τα μέτρα αυτά είναι γνωστά ως ποσοτώσεις και συνιστούσαν αποκλίσεις από τις αρχές της ισότητας και την ισότητα των ευκαιριών, με την ειδική μεταχείριση υπέρ των γυναικών (Δαμανάκη, 1995).

Η έννοια αυτή των θετικών μέτρων ξεκίνησε από τις Ηνωμένες Πολιτείες, με νόμο του 1964, με την υιοθέτηση μέτρων «θετικών διακρίσεων», με τα οποία αναγνωρίζονταν ειδικά δικαιώματα για ορισμένες κατηγορίες κοινωνικών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων και αυτή των γυναικών (Παντελίδου-Μαλούτα, 1992).

Τα εν λόγω μέτρα αποτελούν ένα είδος αναγνώρισης της αξίας των ατόμων που για κάποιους λόγους είχαν υποτιμηθεί. Η χρησιμοποίησή τους στον επαγγελματικό τομέα έχει σκοπό να επηρεάσει την ισότητα των ευκαιριών, έτσι ώστε να υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες για όλα τα άτομα και όχι μόνο για τους άνδρες, ενώ η χρησιμοποίησή τους, στο δημόσιο αποσκοπεί στον επηρεασμό των δημοκρατικών θεσμών. Αποβλέπει δηλαδή στην ενδυνάμωση γενικά της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική ζωή.

Στο σημείο αυτό της μελέτης κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε ορισμένα ενδεικτικά στοιχεία της σύγχρονης γυναικείας πολιτικής συμμετοχής που αφορούν στη χώρα μας.

Σε επίπεδο τοπικής και περιφερειακής διοίκησης, ο αριθμός των γυναικών δημάρχων, στις δημοτικές εκλογές του Οκτωβρίου 1990, διπλασιάστηκε συγκριτικά με τις εκλογές του 1986. Στο σύνολο των 359 δημάρχων οι γυναίκες δήμαρχοι έγιναν 10 από 4 που ήταν το 1986 (Εθνική Έκθεση της Ελλάδος προς την Επιτροπή CEDAN του ΟΗΕ).

Σε επίπεδο τώρα νομαρχιακής διοίκησης, η συμμετοχή των γυναικών το 1984 έφθανε στο 7,4%, ενώ το 1992 στο 18,18%. Στις τελευταίες δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές, από τους 54 εκλεγμένους Νομάρχες, μόνο μια ήταν γυναίκα.

Στον συνδικαλιστικό τομέα εξακολουθεί να υπάρχει μεγαλύτερη συμμετοχή στη βάση και μικρή συμμετοχή στα διοικητικά συμβούλια και σχεδόν ανύπαρκτη στα ανώτερα συνδικαλιστικά όργανα.

Στους Ευρωβουλευτές που εκλέγει η Ελλάδα, οι γυναίκες είναι το 16,6%, στην Ελληνική Βουλή αποτελούν το 19,66%, στη Διοίκηση της ΓΣΕΕ

είναι το 11,4%, στην ΑΔΕΔΥ το 34%. Και στα Νομαρχιακά Συμβούλια το 18%, ενώ στα Δημοτικά Συμβούλια το 12% .

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο μέσος όρος των γυναικών-μελών των Κοινοβουλίων και των Κυβερνήσεων ανέρχεται στο 1/5 (www.Kethi.gr).

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι ο αριθμός των γυναικών στην πολιτική δράση του τόπου, αποκτά σταδιακά αυξανόμενο ρυθμό με την πάροδο των ετών. Αριθμός, που ωστόσο, εξακολουθεί να είναι μικρός, δεδομένου ότι ο γυναικείος πληθυσμός στη χώρα μας αποτελεί το 50% του καθολικού πληθυσμού.

Γ) ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Σε ένα πλαίσιο κατανόησης των δυσχερειών που έχουν να αντιμετωπίσουν οι γυναίκες που επιθυμούν να συνεισφέρουν στο κοινωνικό γίγνεσθαι, ποικίλοι και σύνθετοι παράγοντες, τους στερούν το δικαίωμα συμμετοχής τους στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), παραγκωνίζοντάς τους στον ιδιωτικό βίο (Δαράκη, 1995).

Δυσκολίες που έχουν να κάνουν με τις καθημερινές υποχρεώσεις και τους ρόλους που ανάγονται στο φύλο τους, ως γυναίκες, εμπόδια που σχετίζονται με το μορφωτικό τους επίπεδο, την οικονομική τους κατάσταση, τις κυρίαρχες κοινωνικές και θρησκευτικές αντιλήψεις που τη θέλουν αμφισβητούμενη, τις νομικές κατά καιρούς ανισότητες εκ μέρους της Πολιτείας και τέλος με την ίδια την προσωπικότητά της (Παντελίδου-Μαλούτα, 1992).

• ΟΙΚΙΑΚΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Οι γυναίκες που απασχολούνται αποκλειστικά με τις δουλειές του σπιτιού, αποτελούν στην χώρα μας τα 2/3 του συνολικού γυναικείου πληθυσμού (Δαράκη, 1995).

Προσκολλημένες στην καθαριότητα, τη μαγειρική, την αισθητική του χώρου και τα εργόχειρα, με χαμηλό, τις περισσότερες φορές, μορφωτικό επίπεδο, εξαρτημένες από τον σύζυγο ψυχικά και οικονομικά και αν τυγχάνουν μητέρες, υπερβολικοί συνήθως προστάτες των παιδιών τους, δε βρίσκουν κανένα ενδιαφέρον σε κοινωνικές ή άλλες δραστηριότητες. Οι

ασχολίες με τομείς που μπορούν να δώσουν εξέλιξη στην προσωπικότητά τους, αποτελούν άγνωστες πτυχές της ζωής γι' αυτές

Οι νοικοκυρές του τόπου μας, στο σύνολό τους, δεν έχουν συνειδητοποιήσει τη μειονεκτική θέση τους και τον υπηρετικό ρόλο που οι άλλοι τους όρισαν να παίζουν μια ολόκληρη ζωή. Η ίδια η νοικοκυρά μετουσίωσε τις δουλειές του νοικοκυριού σε αυτοσκοπό. Ο ρόλος αυτός, κρατώντας την υποανάπτυκτη πνευματικά και αχρηστεμένη κοινωνικά, την καταβρόχθισε με αποτέλεσμα να λειτουργεί σαν ένα πλάσμα λειψό, ανολοκλήρωτο, με τις δημιουργικές της δυνάμεις αχρησιμοποίητες και ολόκληρο τον εσωτερικό της κόσμο ναρκωμένο και ανέκφραστο (Κακλαμανάκη, 1979),(Δαράκη 1995).

• **ΕΡΓΑΣΙΑ**

Σε αναμφισβήτητα καλύτερη κατάσταση από τις νοικοκυρές, με διαφορετική νοοτροπία για τη ζωή, αρκετά διευρυμένους ορίζοντες, πίστη στον εαυτό τους και τις αξίες τους, βρίσκονται οι εργαζόμενες γυναίκες, οι γυναίκες που η εργασία τους αμείβεται, απασχολούμενες πλέον στον τομέα της παραγωγής (Καλκάνη-Αυδή, 1978).

Για εκείνες που παράλληλα είναι και σύζυγοι και μητέρες, τα πράγματα δυσκολεύουν και πάλι, όσον αφορά στις δραστηριότητες οι οποίες τις ικανοποιούν και τις αναπτύσσουν προσωπικά. Με ωράριο ίδιο συνήθως με εκείνο των ανδρών, με χρέος όμως να φροντίζουν παράλληλα το σπίτι, τα παιδιά και το σύζυγο, ελάχιστος χρόνος απομένει για την πραγματοποίηση δικών τους βαθύτερων επιθυμιών .

Για τις εργαζόμενες γυναίκες τώρα, που δεν έχουν αποκτήσει οικογένεια, έχοντας να σκεφτούν μόνο τον εαυτό τους, την επαγγελματική τους σταδιοδρομία και την ατομική τους ευτυχία, τα πράγματα είναι ευνοϊκότερα και ο δρόμος για την επίτευξη προσωπικών ονείρων με σαφώς λιγότερα εμπόδια (Δαμανάκη, 1995).

• **ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ**

Μέσα στους πολλαπλούς και σύνθετους ρόλους, τους οποίους η γυναίκα εκ φύσεως επωμίζεται, είναι και η μητρότητα, με όσα η λέξη από μόνη της συνεπάγεται, όχι μόνο δηλαδή η ικανότητά της να γεννά παιδιά αναπαράγοντας το γένος, αλλά κυρίως το μεγάλωμα, η διαπαιδαγώγηση και η γενικότερη φροντίδα αυτών (Κακλαμανάκη, 1979).

Η κατά τα άλλα εκπληκτική αποκλειστική αυτή ικανότητα της γυναίκας, σε συνδυασμό με την εργασία και το νοικοκυριό, επιδρά αρνητικά στην προσωπική της εξέλιξη. Μη διαθέτοντας ελεύθερο χρόνο, δεν μπορεί να συμμετέχει ούτε στο συνδικαλισμό, ούτε σε πολιτιστικές, πολιτικές ή άλλες κοινωνικές δραστηριότητες (Δαμανάκη, 1995).

Η απουσία υπηρεσιών που να αναλαμβάνουν τη φροντίδα των παιδιών τις ώρες που η γυναίκα επιθυμεί να ασχοληθεί με άλλες δραστηριότητες, εντείνουν το πρόβλημα

Φυσικά δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι ο συναισθηματισμός είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στη γυναίκα. Γι' αυτό τη βλέπουμε ν' αφιερώνει όλο σχεδόν τον ελεύθερο χρόνο της για να

περιποιείται τ' αγαπημένα της πρόσωπα της οικογένειάς της. Η αγάπη είναι η κύρια πηγή που τροφοδοτεί το συναισθηματισμό της (Δαράκη, 1995).

- **ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ)**

Το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης που χαρακτηρίζει τις γυναίκες, σε σχέση πάντα με τους άντρες, αποτελεί έναν ακόμα ανασταλτικό παράγοντα στην ενασχόληση των πρώτων με την πολιτική. Και αυτό με την διττή έννοια του όρου «εκπαίδευση», είτε ως ενέργειες μέσω των οποίων προέρχονται τα «πολιτιστικά αγαθά», οι γνώσεις δηλαδή και οι δεξιότητες, είτε ως απόκτηση γνώσεων κατάλληλων για την άσκηση ενός επαγγέλματος.

Όσον αφορά στην πρώτη έννοια του όρου, η σημαντικότητα της εκπαίδευσης και κατ' επέκταση της μόρφωσης, της παιδείας, είναι τεράστια για την εξέλιξη της προσωπικότητας του ατόμου .

Το άτομο διαπλάθεται σε ηθικό χαρακτήρα, μαθαίνει να πιστεύει σε αξίες και ιδανικά, μαθαίνει να θυσιάζει τον ατομικισμό του για χάρη του συνόλου, απελευθερώνεται από τα δεσμά της αμάθειας των δεισιδαιμονιών και των προκαταλήψεων, αναπτύσσει το δημοκρατικό του φρόνημα και γενικά παίρνει το «ανθρώπινο» σχήμα του, με βασικά γνωρίσματα το υψηλό διανοητικό και ηθικό επίπεδο, το ισορροπημένο συναίσθημα, τον ορθό λόγο, την αυτόνομη συνείδηση, το αίσθημα ευθύνης και την ελεύθερη σκέψη.

Σε ότι αφορά τη δεύτερη έννοια της εκπαίδευσης, την επαγγελματική εκπαίδευση, το άτομο βοηθάται να γίνει γνώστης του αντικειμένου της εργασίας, με την οποία το ίδιο ασχολείται, σε βάθος. Και με

την πρακτική αξιοποίηση των γνώσεων αυτών εξυπηρετεί συνάνθρωπο και κοινωνία (Μπάλτας, 1993).

- **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

Αδιαμφισβήτητο γεγονός αποτελεί, ότι η συμμετοχή στην πολιτική – αντρών και γυναικών – απαιτεί εκτός των άλλων μια αρκετά καλή οικονομική κατάσταση, την οποία, ιδίως στη σημερινή εποχή των αυξημένων αναγκών, πολλές γυναίκες δε διαθέτουν (Δαράκη, 1995).

Ακόμα λοιπόν και αν πληρούνται όλες οι υπόλοιπες προϋποθέσεις για να εισέλθουν στον προκλητικό αλλά δύσκολο αυτό χώρο, η έλλειψη οικονομικών πόρων μπορεί να αποτελέσει σημαντική τροχοπέδη στην υλοποίηση της γυναικείας αυτής φιλοδοξίας.

Όταν οι γυναίκες είναι οικονομικά ανεξάρτητες και διαθέτουν τους επαρκείς οικονομικούς πόρους μπορούν να αποκτήσουν ελεύθερο χρόνο, τον οποίο και θα αξιοποιήσουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ο ελεύθερος χρόνος είναι αναμφισβήτητα ένας παράγοντας που βοηθάει στη συμμετοχή ή μη της γυναίκας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, (Δαμανάκη, 1995).

- **ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ**

Οι κυρίαρχες αντιλήψεις και τα στερεότυπα που κάθε φορά επικρατούν κοινωνικά, δημιουργούν συχνά στην γυναίκα συναισθήματα τα οποία την αποτρέπουν από την ενασχόλησή της με το δημόσιο βίο. (Δαράκη, 1995).

Η επικρατούσα, ακόμα και σήμερα, αντίληψη των αντρών, ότι οι γυναίκες, σε μικρότερο όμως βαθμό από προηγούμενα έτη, είναι λιγότερο πολιτικά όντα και η πεποίθησή τους ότι η πολιτική αποτελεί ένα αποκλειστικά δικό τους προνόμιο γεννά την ανισότητα των γυναικών με τους τελευταίους, σε ότι αφορά την ανάληψη πολιτικών καθηκόντων (Παντελίδου-Μαλούτα, 1992).

Η ίδια η πολιτική παραπέμπει σε ένα σύστημα πρακτικών και ρόλων που σε πολλές κοινωνίες εναρμονίζεται με το πρότυπο του άντρα μέσης ηλικίας, με σχετικά υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο αλλά και εισόδημα (Τσουδερού, 1981).

Μεγάλο όμως ποσοστό και των ίδιων των γυναικών, έχουν αποδεχτεί και πλέον διαθέτουν ανάλογες πεποιθήσεις, υποτιμώντας τον εαυτό τους και υπερεκτιμώντας αντίστοιχα ικανότητες και πρακτικές των αντρών (Δαμανάκη, 1995).

• **ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ**

Αξιόλογη κρίνεται στο σημείο αυτό η μελέτη της ενδεχόμενης επίδρασης του θρησκευτικού παράγοντα (δοξασίες της θρησκείας και μύθοι εποχής) στον ψυχισμό των γυναικών στη νοοτροπία αλλά και στον τρόπο ζωής τους και κατ' επέκταση στη σχέση τους με την πολιτική δραστηριότητα.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν το γεγονός ότι κυρίαρχη θρησκεία στη χώρα μας αποτελεί ο Ορθόδοξος Χριστιανισμός, αρκεί να παρατεθούν ενδεικτικά ορισμένες αντιλήψεις, πριν και μετά τη γέννηση του Χριστού.

Ο Μαρτίνος Λούθηρος (1483-1546) πρωτεργάτης της θρησκευτικής μεταρρύθμισης, θεωρεί τις γυναίκες κατάλληλες μόνο για τα οικιακά καθήκοντα. Εκμηδενίζοντας την αξία της γυναίκας τη θεωρεί γεννημένη για το νοικοκυριό, ενώ τον άντρα άξιο για τον πόλεμο, την αστυνόμευση, τη διακυβέρνηση των κρατών (Δαράκη, 1995).

Λίγους αιώνες μετά Χριστό, ιεράρχες ήταν εκείνοι που είπαν ότι η γυναίκα δεν ανήκει τελείως στο ανθρώπινο είδος. Της απαγόρευσαν την είσοδο στον ιερό χώρο της εκκλησίας και το άγγιγμα της Αγίας Τράπεζας. Επιζούν ακόμα στη χριστιανική πίστη στοιχεία, έστω συγκαλυμμένα, που παρουσιάζουν τη γυναίκα σαν ένα πλάσμα βέβηλο. (Καρζής, 1989)

Αναρίθμητα παραδείγματα αποκαλύπτουν την κακοποίηση της ανθρώπινης υπόστασης της γυναίκας και υποστηρίζουν το μύθο της κατωτερότητάς της έναντι του άντρα. Ένας από αυτούς ο γνωστός σε όλους μύθος της Εύας, σύμφωνα με τον οποίο ο Θεός έπλασε τη γυναίκα από μια πλευρά του Αδάμ, μύθος που διαιώνιζε και στέριωνε ένα όν θηλυκού γένους, εξαρτημένο οικονομικά και ηθικά από τον άντρα και κατά παραγγελία μειονεκτικό, που σύμφωνα με πολλούς επιστήμονες συγγραφείς, ανάμεσα στους οποίους και η Χόρνερ, αδίκησε και υποτίμησε όχι μόνο τη γυναίκα αλλά και τον άντρα, δημιουργώντας μια θέση υπεροχής απέναντί της, χωρίς πραγματικά να την αξίζει.

Σαν επιβεβαίωση του μύθου αυτού, η διαταγή ακόμα και σήμερα των πατέρων της εκκλησίας προς τη γυναίκα την ημέρα της τελετής του γάμου της: «Η δε γυνή να φοβείται τον άντρα».

Από τη στιγμή λοιπόν που γεννιέται η γυναίκα, γραπτοί και άγραφοι νόμοι, προφήτες και μυθοπλάστες, μικρά και μεγάλα αφεντικά, εργοδότες,

πατεράδες, αδελφοί, σύζυγοι, γενιές και γενιές αρσενικών, ιεράρχες και ηγέτες λαών, την έπεισαν με λόγο και έργο – πολύ συχνά και με τη ράβδο – ότι η μειονεξία της είναι έργο της φύσης του Θεού. Και ότι ο φυσικός προορισμός της είναι να γεννά παιδιά και να υπηρετεί τον άντρα «εν παντί» (Δαράκη, 1995).

Όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τη συνύπαρξη και άλλων παραγόντων (βαθιά θρησκευόμενη οικογένεια, η οποία αλυσιδωτά αποδέχεται τις αντιλήψεις αυτές, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, οικιακή εργασία, κ.α.) οι οποίοι υποτάσσουν την ήδη συναισθηματική φύση της γυναίκας, κάνοντάς την ακόμα πιο ευάλωτη σε τέτοιες πεποιθήσεις, μειώνουν την αυτοπεποίθησή της, την απομακρύνουν ουσιαστικά από τον εαυτό της και συνεπώς από όλες τις δραστηριότητες που περικλείουν δυναμισμό.

• **ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ**

Η ίδια η προσωπικότητα της γυναίκας αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στη γυναικεία συμμετοχή στα κοινά. Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας έχει το πρώτο περιβάλλον του ατόμου, η οικογένεια και η αγωγή που η τελευταία παρέχει .

Γυναίκες με χαμηλά επίπεδα αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης, ήπιων τόνων, υποτακτικές απέναντι στους άλλους ανθρώπους, με έλλειψη θάρρους της γνώμης τους και αισθήματα ανασφάλειας και κατωτερότητας, σε καμία περίπτωση δεν επιθυμούν να εισέλθουν στο χώρο αυτό και πότε η πολιτική δεν αποτελεί όνειρο ή φιλοδοξία τους .

Αντίθετα, γυναίκες με ισχυρή ιδιοσυγκρασία, δυναμισμό, πίστη στον εαυτό τους και τα πιστεύω τους, ελευθερία πνεύματος, θάρρος και τόλμη, είναι αυτές οι οποίες τελικά ασχολούνται με τον ανδροκρατούμενο αυτό χώρο, εκπληρώνοντας συχνά όνειρο ζωής (Δαμανάκη,1995).

- **NOMIKA**

Η έλλειψη αναφοράς στις γυναίκες και τα δικαιώματά τους από όλα τα Ελληνικά Συντάγματα μέχρι το 1952, η καθυστέρηση του δικαιώματος της ψήφου στις γυναίκες αλλά και του καθολικού δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, επισήμων νόμων και των συνοδευτικών θετικών μέτρων που αφορά στην πολιτική δραστηριοποίηση της γυναίκας, αποτελούν επιπρόσθετα στοιχεία, τα οποία επιβαρύνουν την ήδη βεβαρημένη κατάσταση που αφορούν στην πολιτική συμμετοχή των γυναικών (www.kethi.gr).

Γ.1. ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ – ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Οι διεθνείς διακηρύξεις και τα συντάγματα όλων σχεδόν των χωρών μπορεί να διακηρύττουν την ισότητα των ανθρώπων και τις ίσες ευκαιρίες στην ζωή, χωρίς διάκριση φύλου, εντούτοις η ενασχόληση των γυναικών με τα κοινά, καθορίζεται κάτω από μεγάλες ανισότητες, κυρίως κοινωνικές. Ένας παράγοντας που επηρεάζει, περισσότερο από όλους τους άλλους, τη συμμετοχή των τελευταίων στον πολιτικό στίβο, είναι οι προκαταλήψεις που έχουν γίνει βίωμα και πίστη στους ανθρώπους. (Τάκαρη, 1984)

Σύμφωνα με την Dr Ιωαννίδου Johnson (1998), η προκατάληψη αποτελεί μία πρόωρη κρίση, ένα συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε χωρίς πριν να λάβουμε υπ' όψιν όλα τα δεδομένα, το οποίο βασίζεται στην αντίληψη του «διαφορετικού», δηλαδή εκείνων των χαρακτηριστικών που διαφοροποιούν ανθρώπους ή και καταστάσεις. Υποδηλώνει μία αρνητική έννοια που προκαλεί αντιδράσεις, οι οποίες συνδέονται με ένα αίσθημα ανασφάλειας, διαφαίνονται φανατισμός, στενοκεφαλιά, φυλετισμός, φόβος και μίσος και περιλαμβάνεται τόσο πράξεις όσο και συναισθήματα και ιδέες.

«Το γεγονός ότι η προκατάληψη παρατηρείται ως διαχρονικό φαινόμενο στην ιστορία και στους διάφορους πολιτισμούς υποδηλώνει ότι αποτελεί εγγενές στοιχείο της ανθρώπινης φύσης. Η προκατάληψη εμφανίζεται ως σημαντικό και σταθερό συστατικό της ανθρώπινης συμπεριφοράς, ειδικά σε ότι αφορά τις συνέπειες που έχει η επίδραση της στις διαπροσωπικές σχέσεις» .

Οι γυναίκες, θύματα της προκατάληψης σε όλο τον κόσμο, δεν απολαμβάνουν τα προνόμια των ανδρών και συχνά γίνονται αντικείμενο

διαφορετικής, - συχνά κατώτερης – μεταχείρισης, ιδιαίτερα στον τομέα της Πολιτικής, των πολιτικών δικαιωμάτων και της απόκτησης εξουσίας (Ιωαννίδου-Johnson, 1998).

Πιο συγκεκριμένα μας ενδιαφέρει να εξετάσουμε την προκατάληψη όπως αυτή παρουσιάζεται στα στερεότυπα των φύλων. Όπως αναφέρει ο Γ. Συλλούρης, στο βιβλίο του «παραδόσεις Κοινωνιολογίας», τα στερεότυπα είναι προκατασκευασμένα σχήματα αντίληψης – σκέψης (διανοητικές εικόνες – ιδέες) που παρεμβάλλονται ανάμεσα στην πραγματικότητα, προκαλώντας απλοποιήσεις και γενικεύσεις που μπορεί να την διαστρεβλώνουν.

Μία λειτουργία των στερεοτύπων είναι να υποστηρίζουν το κοινωνικό status, έτσι ώστε να μην προκαλεί έκπληξη ότι οι κυρίαρχες ομάδες θεωρούνται «στερεοτυπικά» σαν περισσότερο ικανές. Κάθε κοινωνία και κάθε ομάδα έχει τα δικά της στερεότυπα που την εκφράζουν και την εξυπηρετούν. Αυτά χρησιμοποιούνται προκειμένου να προσδιοριστούν οι ρόλοι και το περιεχόμενό τους, ανάλογα με τις κοινωνικές προσδοκίες στις οποίες τα άτομα οφείλουν να ανταποκριθούν. Έτσι μπορεί να μιλάμε για στερεότυπα σχετικά με ρόλο της γυναίκας (καλή νοικοκυρά, πιστή σύζυγος) ή του άνδρα (προστάτης, αρχηγός της οικογένειας). Οι φορείς της κοινωνικοποίησης έχουν στερεότυπες απόψεις για τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στο κάθε φύλο. Υπάρχουν στερεότυποι μύθοι για τις διαφορές των φύλων και οι μύθοι αυτοί επηρεάζουν τις απόψεις σχετικά με το πώς θα πρέπει να είναι αυτοί οι ρόλοι. (Κανταρτζή, 1991)

Γ.2. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Η προκατάληψη, σαν κοινωνικό ή και ενδοψυχικό φαινόμενο, υφίσταται σε όλες τις κοινωνίες. Είναι αισθητή παντού και εκφράζεται με διάφορους τρόπους και μορφές. Παρουσιάζεται τόσο στις στενότερες ανθρώπινες σχέσεις, όσο και στις σχέσεις μεταξύ ομάδων, φύλων, εθνών. Η προκατάληψη επιδρά στην οικοδόμηση και δημιουργία της ζωής των ατόμων .

Συγκεκριμένα, όσον αφορά τη γυναίκα, αν και η θέση της σήμερα τείνει να αλλάξει, εντούτοις, πολλές φορές, αντιμετωπίζεται διαφορετικά από το περιβάλλον της και από τον ίδιο της τον εαυτό και τοποθετείται σε υποδεέστερη θέση. Έτσι, υπάρχει ένας σαφής διαχωρισμός, ώστε πολλές φορές η γυναίκα να βρίσκεται στον περιορισμένο χώρο του σπιτιού της, σαν σύζυγος – μητέρα – νοικοκυρά και να αποκλείεται από δραστηριότητες που είναι ευκολότερα προσιτές σε άνδρες. Ακόμα και σήμερα η γυναίκα θεωρείται βιολογικά και κοινωνικά κατώτερη, ενώ πιστεύεται ότι έχει μειωμένες ικανότητες για εργασία, επαγγελματική εξέλιξη και δημιουργία. Η στάση αυτή απέναντι στη γυναίκα δεν υιοθετείται από όλους αλλά εξαρτάται από τα μηνύματα και τα βιώματα που έχει αποκτήσει κανείς, ενώ το πόσο άκαμπτα σκέφτεται, συντείνει στο να υιοθετεί αυτή τη στάση.

Άνθρωποι που σκέφτονται κατά αυτόν τον τρόπο, δυσκολεύονται να δεχτούν οποιαδήποτε αλλαγή στη θέση της γυναίκας. Όχι μόνο πιστεύουν μύθους και στερεοτυπίες για την «κατωτερότητα» της γυναίκας, αλλά και τείνουν να τους δαιωνίζουν. Όμως, ακόμα και οι ίδιες οι γυναίκες αποδέχτηκαν σιγά – σιγά το ρόλο του «ηττημένου», υιοθετώντας μία ανάλογη

συμπεριφορά με βασικά χαρακτηριστικά την υποταγή και την δεκτικότητα.
(Ξηροτύρης ,1972).

Έτσι, σύμφωνα με την Κανταρτζή, (1991) οι γυναίκες βρίσκονται υποχρεωμένες :

1. Να μένουν υποτελείς (η οικονομική και συχνά η κοινωνική τους κατάσταση τους θέτει υπό την εξουσία των ανδρών)
2. Να παράγουν (μητρότητα, εργασία στο σπίτι, εργασία έξω από το σπίτι)
3. Να παραιτούνται (ρόλοι ανδρών και γυναικών, οι διακρίσεις φύλου αναπαράγονται μέσα από μία ιδεολογία εσωτερικευμένη από τις ίδιες τις γυναίκες.)
4. Να οδηγούνται στη φυγή (αναζήτηση της προσαρμογής στο γυναικείο πρότυπο, κρίση ταυτότητας των γυναικών ,(Κανταρτζή, 1991) .

Γ.3. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΦΥΛΕΤΙΚΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΦΥΛΟ

Η βαθύτερη συνέπεια των στερεοτύπων έγκειται στο γεγονός, ότι εξακολουθούν να επιβιώνουν, ακόμα και όταν η κοινωνική πραγματικότητα έχει αλλάξει ριζικά. Ως εκ τούτου, η διαιώνιση των παραδοσιακών αντιλήψεων για το γυναικείο φύλο και η ταυτόχρονη εμφάνιση θεσμών που κατοχυρώνουν μία καινούργια πραγματικότητα, δίχασε και προκάλεσε εσωτερικές συγκρούσεις στην πλειοψηφία των γυναικών.

Καθώς, λοιπόν, οι θεσμικές αλλαγές δεν ενσωματώνονται εύκολα στον κοινωνικό ιστό, οι γυναίκες εξακολουθούν να αποδέχονται την κυρίαρχη ιδεολογία της υποταγής, ζώντας μέσα σε ένα σύστημα περιοριστικών κανόνων, που στόχο έχουν την απομάκρυνσή τους από το δημόσιο χώρο και τα κοινά. Κατά αυτόν τον τρόπο όμως, όχι μόνο μειώνουν τις επαγγελματικές τους επιλογές, αλλά και δεν διεκδικούν μία θέση στα κέντρα λήψης αποφάσεων και άσκησης εξουσίας.

Παράλληλα, σύμφωνα με στοιχεία του Halpern (1986), στο βαθμό που οι γονείς δίνουν μόνο παραδοσιακά και στερεότυπα παιχνίδια στα κορίτσια για να παίξουν, επηρεάζουν δυσμενώς τη νοητική τους εξέλιξη. (Κανταρτζή, 1991).

Στην ίδια κατεύθυνση η Λ. Μουσούρου, (1989) σημειώνει πως στην οικογένεια που ακολουθεί την παραδοσιακή κατανομή ρόλων, η γυναίκα – σύζυγος – μητέρα οφείλει να είναι μόνο νοικοκυρά και να παραμένει απομονωμένη στα στενά όρια του σπιτιού. Απώτερη συνέπεια της δεδομένης κατάστασης είναι το γεγονός, ότι παραμένει αχρησιμοποίητο όλο το υπόλοιπο

δυναμικό της γυναίκας, που υπό διαφορετικές συνθήκες θα μπορούσε να αναπτύξει.

Παρόμοια, εφόσον η κοινωνία θα εξακολουθήσει να συντηρεί την πατριαρχική της διάρθρωση, θα τίθενται συνεχώς εμπόδια και φραγμοί, στην προσπάθεια της γυναίκας να επιτύχει την προσωπική της ανάπτυξη. Προκειμένου μάλιστα να κατορθώσει η γυναίκα να ξεφύγει από όλους αυτούς τους μηχανισμούς που ενισχύουν την καταπίεσή της, ώστε να μπορέσει να αναπτύξει πολύπλευρα την προσωπικότητά της, χρειάζεται εξαιρετικά αποθέματα δύναμης. (Μουσούρου, 1989).

Οι εν λόγω γυναίκες, οδηγούνται σε αδιέξοδο καθώς αφενός μεν, αντιδρούν και επαναστατούν για τον δευτερεύοντα ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν, αφετέρου όμως, εξακολουθούν να επιτείνουν την εξάρτησή τους σε μία κοινωνία που τους παρέχει πλέον ένα διευρυμένο δίκτυο ευκαιριών, θέτοντας ουσιαστικά σε κίνδυνο την πνευματική και συναισθηματική τους υγεία, αλλά και την ανθρώπινη λειτουργία τους. Αυτό υφίσταται, διότι, καθώς οι γυναίκες παραμένουν στα στενά όρια του οικιακού τους ρόλου, αχρηστεύουν όλες τις ικανότητες και τα προσωπικά τους χαρίσματα, που υπό διαφορετικές συνθήκες θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν προς όφελος δικό τους, αλλά και της κοινωνίας, αναλαμβάνοντας την διεκπεραίωση σημαντικών υποθέσεων εκτός των ορίων του νοικοκυριού. (Ντράικωρς, 1974)

Οι γυναίκες, όντας αναγκασμένες να απαρνηθούν κάθε επιθετικό τους συναίσθημα, νιώθουν συνεχώς πως κινδυνεύουν και αναζητούν συνεχώς κάποια ασφάλεια και σιγουριά. Αυτή τη σιγουριά θεωρούν ότι μπορεί

να τους προσφέρει ένας άνδρας – προστάτης, που για να τον αποκτήσουν είναι πρόθυμες να καταπνίξουν τις διανοητικές και λοιπές ικανότητές τους.

Γίνεται λοιπόν σαφές, πως κάθε ανθρώπινο ον έχει ανάγκη να αναπτύξει όλες τις ιδιότητες του, προκειμένου να μπορεί να βιώσει την ολοκλήρωσή του. Σε αντίθετη περίπτωση : « Όταν τα ανθρώπινα πλάσματα αποξενώνονται από τα σκληρά τους συναισθήματα γίνονται παράσιτα ή θύματα» (Satir, 1989).

Ο ρόλος της «νοικοκυράς» δρα περιοριστικά και αναγκάζει τις γυναίκες να διακηρύσσουν διαρκώς πόσο αδύναμες και απροστάτευτες νιώθουν. Παρ' όλο που οι τελευταίες εξελίξεις άλλαξαν ως ένα βαθμό τον δεδομένο ρόλο της νοικοκυράς, παρέχοντας νέες διόδους στις δυνατότητες του γυναικείου φύλου, ωστόσο, οι σύγχρονες γυναίκες εξακολουθούν να υφίστανται πιέσεις, στην προσπάθειά τους να φανούν ανυπότακτες, ανεξάρτητες και υπεργυναίκες, σύμφωνα με το καινούργια πρότυπο. (Κίλεϋ, 1986).

Οι βαθύτερες συνέπειες ενός στερεότυπου διαχωρισμού των ρόλων των δύο φύλων, έγκειται, στον περιορισμό των ανθρωπίνων ικανοτήτων, καθώς η ίδια η έννοια του ρόλου σημαίνει, καλλιέργεια εκείνων μόνο των ιδιοτήτων που θεωρούνται προορισμένες να εξασκηθούν από το κάθε φύλο. Κατά αυτό τον τρόπο όμως περιορίζονται οι δυνατότητες της ανθρώπινης προσωπικότητας να αναπτυχθεί πολύπλευρα. (Κάνιτζ, 1981).

Οι γυναίκες, παρ' όλο που ζουν στις σύγχρονες κοινωνίες, εξακολουθούν να αποδέχονται τα παλιά στερεότυπα για τον ρόλο τους. Νιώθουν ένοχες, φοβισμένες και διχασμένες, καθώς προσπαθούν να συνδυάσουν τον ρόλο που είδαν να εκπληρώνει η μητέρα τους και που ανατράφηκαν να εκπληρώσουν και οι ίδιες και αυτόν που η σύγχρονη

πραγματικότητα επιτάσσει. Επί του προκειμένου αξιόλογη είναι η τοποθέτηση των Martha T. Schuch Mednick και Hilda J. Weissman όπου μεταξύ άλλων ισχυρίζονται : «Οι αντιλήψεις των γυναικών και οι ιδέες τους για τον κοινωνικό τους ρόλο είναι απομεινάρια άλλων εποχών, τότε που τα πρότυπα αυτά ήταν αναγκαία για την κοινωνική τους επιβίωση. Επιμένουν όμως να υπάρχουν ως πρότυπα σε μία εποχή στην οποία δεν είναι πλέον εφαρμόσιμα. Το μόνο αποτέλεσμα που συνεπάγονται, είναι μία σοβαρή έλλειψη λειτουργικότητας του γυναικείου ρόλου» (Stern, 1993).

Τα πρότυπα αναπαράγονται και ενισχύονται μέσα από την συμπεριφορά των ατόμων, καθώς όσο η γυναίκα δεν φροντίζει να αναπτύσσει και να εκφράζει τις ικανότητές της και τη δύναμή της τόσο ο άνδρας τη μεγιστοποιεί. Και όσο αντίστοιχα ο άνδρας δεν εκφράζεται συναισθηματικά τόσο η γυναίκα το πράττει στον υπερθετικό βαθμό. Το συγκεκριμένο μοντέλο συμπεριφοράς, που ορίζει το συναισθηματισμό ως μία απόλυτα θηλυκή ιδιότητα, συνεπάγεται για τις γυναίκες την ανάπτυξη μίας υπερβολικής συναισθηματικής ευαισθησίας. Επιπρόσθετα, μαθαίνοντας οι γυναίκες να προσποιούνται τις αδύναμες, μπορεί να ενδυναμώσουν τους άνδρες, αποδυναμώνουν όμως τον ίδιο τους τον εαυτό. Και καθώς είναι αναγκασμένες να υπολειπώσουν διαρκώς, συσσωρεύουν οργή η οποία είναι ανάλογη του βαθμού στον οποίο υποτάσσονται και θυσιάζονται. (Lerner, 1995).

Παρά τη μεγάλη ανάπτυξη του κινήματος για την απελευθέρωση της γυναίκας, εξακολουθούν να υφίστανται οι παραδοσιακοί ρόλοι που ενισχύουν την αυταπάτηση των γυναικών. Τα προαιώνια στερεότυπα που θέλουν τη γυναίκα συναισθηματικό δότη, τα οποία παραμένουν ακόμα αμετακίνητα, έχουν ως μοναδικό τους αποτέλεσμα, όσον αφορά τις γυναίκες, να γνωρίζουν

πως πρέπει να ενεργούν προκειμένου να προσφέρουν φροντίδα και υποστήριξη. Οι ίδιες όμως να μην έχουν επίγνωση των δικών τους αναγκών και να παρουσιάζουν δυσκολίες στο να ζητούν και να αποδέχονται βοήθεια. (Napier, 1997)

Παρ' όλο που η συμπεριφορά των ανθρώπων αλλάζει ταχύτατα, όπως ταχύτατα αλλάζουν και οι κοινωνίες, εν τούτοις οι βαθιά εσωτερικευμένες αντιλήψεις και πεποιθήσεις για τους στερεότυπους και καταπιεστικούς ρόλους των δύο φύλων εξακολουθούν να επιβιώνουν, προκαλώντας συνεχώς αντιφάσεις και αδιέξοδα στον σύγχρονο άνθρωπο. Αυτό συμβαίνει, διότι ο άνθρωπος, ζει και παίρνει αποφάσεις βάσει των προϋπαρχουσών εμπειριών του και κατατάσσει τις προσωπικές του εμπειρίες σε ένα σύστημα συντηρητικό και άκαμπτο. Υπό αυτές τις συνθήκες όμως περιορίζονται στο ελάχιστο οι δυνατότητες για αλλαγές, ευελιξία και φαντασία.

Παράλληλα, οι υποτιθέμενες διαφορές των δύο φύλων, λειτουργούν σχεδόν πάντα εις βάρος των γυναικών και οι ανάγκες των άλλων έχουν προτεραιότητα. Επιπλέον, παρ' όλο που η βίωση των συναισθημάτων είναι μία στερεότυπη θηλυκή ιδιότητα, δεν συμβαίνει το ίδιο και με την εκδήλωση του θυμού. Ο θυμός εξοστρακίζεται, καθώς επικρατεί η αντίληψη, πως οι γυναίκες οφείλουν να μην τον εκφράζουν ανοιχτά και κυρίως όχι με βίαιες προεκτάσεις. (J. Button, 1994).

Μία αξιόλογη τοποθέτηση σχετικά με τις συνέπειες των στερεότυπων φυλετικών χαρακτηριστικών, είναι αυτή των S. Askew – C. Ross οι οποίοι κατ' αρχήν σπεύδουν να επισημάνουν την επικινδυνότητα των στερεοτύπων, καθότι, αφενός μεν, περιορίζουν τις προσδοκίες των ανθρώπων για την συμπεριφορά τους. Αλλά και αφετέρου, διότι η αποδοχή τους είναι τόσο

απόλυτη, που ο άνθρωπος, ή ευθυγραμμίζει τη συμπεριφορά του με τα εν λόγω στερεότυπα, ή αν αυτό δεν είναι εφικτό, αναπτύσσει τη συμπεριφορά που ο ίδιος και ο κοινωνικός του περίγυρος αποκαλούν «ομαλή». (Askew – Ross, 1994)

Ανακεφαλαιώνοντας, η επικρατούσα αντίληψη για το γυναικείο φύλο, σύμφωνα με την προηγηθείσα μελέτη, συμβάλλει στον περιορισμό των διανοητικών ικανοτήτων και στην αχρήστευση των πραγματικών δυνατοτήτων και των προσωπικών χαρισμάτων των γυναικών. Δεδομένου ότι παραμένουν περιορισμένες στον οικιακό χώρο, καταπιέζονται, δεν ανεξαρτητοποιούνται και συσσωρεύουν θυμό, ο οποίος είναι ανάλογος του βαθμού στον οποίο υποτάσσονται και υποχωρούν. Η πίεση και η μη δυνατότητα έκφρασης του θυμού, έχουν ως αποτέλεσμα, την εκδήλωση ψυχοσωματικών συμπτωμάτων ή κατά άλλους την εμφάνιση ψυχολογικής και διανοητικής κατάθλιψης. Καθώς προσποούνται συνεχώς τις αδύναμες, αποδυναμώνουν στην ουσία τον εαυτό τους και γίνονται θύματα σωματικής κακοποίησης από τους συντρόφους τους. Ενώ παράλληλα, αδυνατούν να κατανοήσουν τους άνδρες και οδηγούνται σε αδιέξοδα και αντιφάσεις. Επιπλέον, περιορίζουν τη δυνατότητα πολύπλευρης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους, αλλά και την ελευθερία των μελλοντικών επιλογών τους. Εν κατακλείδι, δεν αποκτούν επίγνωση των πραγματικών τους αναγκών και βιώνουν εσωτερικές συγκρούσεις, ενοχές και φόβο που προέρχονται από την έλλειψη λειτουργικότητας του γυναικείου ρόλου, δεδομένου ότι προσπαθούν να συνδυάσουν τον σύγχρονο τους ρόλο και αυτόν που παραδοσιακά ήταν προορισμένος για αυτές.

Δ) ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Παρά τους πολλαπλούς παράγοντες που επηρεάζουν το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική ζωή του τόπου, συχνά δυσχεραίνοντάς την. Σημαντικές είναι οι αλλαγές οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί, έχοντας σαν στόχο τη διευκόλυνση της εξέλιξής τους στο μέχρι πρότινος ανδροκρατούμενο αυτό χώρο. Αλλαγές που αφορούν στους τομείς της εκπαίδευσης, της εργασίας, στις νοοτροπίες και τα στερεότυπα και τέλος στη νομοθεσία.

• ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Βασική κατάκτηση των γυναικών αποτελεί η κατοχύρωση του δικαιώματος για ίση πρόσβαση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Απ' όλες τις θέσεις, οι γυναίκες αγωνίστηκαν για δεκαετίες, προκειμένου να εκμεταλλευτούν όλες τις ευκαιρίες που προσέφερε η δημόσια ζωή. Αγωνίστηκαν στην πραγματικότητα για να αποκτήσουν πλήρη εκπαιδευτικά δικαιώματα ως πολίτες.

Η εννιάχρονη εκπαίδευση, ενεργοποίησε τη γυναίκα, ανοίγοντάς της τις πόρτες σε όλους σχεδόν τους τομείς της παραγωγικής δραστηριότητας, κερδίζοντας έτσι το σεβασμό των άλλων και δείχνοντάς της, συγχρόνως, το δρόμο προς την αγωνιστικότητα και την κινητοποίηση (Δαράκη, 1995).

Η γυναίκα σταδιακά, κατορθώνει να απαλλαγεί από την εξάρτηση του άντρα και από το κοινωνικό κατεστημένο, κερδίζοντας χώρους με την αξία της και φτάνοντας να αναλαμβάνει σημαντικά πόστα στην πολιτική ζωή, σε παγκόσμια κλίμακα (Παντελίδου-Μαλούτα, 1992).

Γυναίκες πνευματικά καλλιεργημένες, διανοούμενες και επιστήμονες αλλά και απλές εργαζόμενες, έχοντας αποκτήσει πείρα, κοινωνική και συνδικαλιστική μπορούν θαυμάσια να αντιπροσωπεύουν το φύλο τους στη Βουλή και στην Αυτοδιοίκηση (Δαμανάκη, 1995).

Η συνεχιζόμενη επιμόρφωση είναι μια ενέργεια που εξυψώνει πολιτιστικά και πνευματικά τον άνθρωπο. Με τη διεύρυνση της εκπαίδευσής τους, οι γυναίκες είναι σε θέση να συζητούν σε βάθος τα θέματα συμμετοχής τους, σε ευαίσθητους τομείς που συμβάλλουν στην πρόοδο και ανάπτυξη για το καλό του κοινωνικού συνόλου (Ψαρρά, 1998).

• **ΕΡΓΑΣΙΑ**

Με την αμοιβόμενη συμμετοχή της γυναίκας στην αγορά εργασίας, τα πράγματα άλλαξαν ριζικά γι' αυτήν. Με την εξωσπιτική δραστηριότητα κατορθώνει να βελτιώσει τις υλικές συνθήκες της ζωής της και επιτυγχάνει σε μεγάλο βαθμό την οικονομική της ανεξαρτησία. Βοηθάται να αποκτά συνειδησιακή ωριμότητα εργαζόμενης και να εξελίσσεται σ' ένα ενεργό και αποδοτικό παράγοντα ατομικής και κοινωνικής προόδου (Καρζής, 1990).

Η πείρα έχει δείξει, ότι η εργασία σπλίζει τη γυναίκα με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και αυτογνωσία, στοιχεία καθοριστικά στην απόφασή της να

καταλαμβάνει υψηλόβαθμες θέσεις, να διοικεί επιχειρήσεις, να διευθύνει οργανώσεις, να συμμετέχει στην πολιτική σκηνή (Κακλαμανάκη, 1979).

Μέσα στην επαγγελματική δράση ανακαλύπτει άγνωστες πτυχές του εαυτού της που αξιοποιώντας τις με τη δημιουργική δράση, λυτρώνεται από τη μειονεξία, ολοκληρώνει την προσωπικότητά της και τότε μπορεί να συνομιλεί συντροφικά με τον εαυτό της. Μέσα της δεν υπάρχουν κενά, όταν τα γεμίζει με ενδιαφέροντα που δίνουν ένα βαθύτερο νόημα στη ζωή της (Δαράκη, 1995).

ΝΟΟΤΡΟΠΙΕΣ – ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Με το πέρασμα των γενεών παρατηρείται σημαντική αλλαγή σε ότι αφορά τις συνδεδεμένες με τη γυναίκα κοινωνικές αντιλήψεις. Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στις ίδιες τις γυναίκες, με την απόκτηση ολοένα και μεγαλύτερης συνείδησης του φύλου τους και την αντίστοιχη αποδοχή του δευτερεύοντα ρόλου που έχει καθοριστεί γι' αυτό, ως προβληματικό και περιθωριακό .

Η μεγάλη λοιπόν αυτοσυνείδηση του φύλου εκ μέρους των γυναικών, συνεπάγεται την αποδοχή μεγαλύτερης βαρύτητας από τις ίδιες, στην Πολιτική και επομένως ένταση των προσπαθειών για να κατακτήσουν ισχυρές θέσεις στο χώρο αυτό (Παντελίδου-τα, 1992).

Και ο σύγχρονος ανδρικός πληθυσμός όμως, με αργούς αλλά σταθερούς ρυθμούς στον ελλαδικό χώρο, διαπιστώνει καθημερινά τις ικανότητες και την αξία της γυναίκας, σε πεδία απαγορευμένα μέχρι πρότινος γι' αυτήν και σε θέσεις με τις ίδιες, ή μεγαλύτερες πολλές φορές, δυσκολίες

Επιπλέον, με τη σταδιακή αλλαγή της στάσης τους, τη διευκόλυνση δηλαδή της γυναίκας στους καθημερινούς ρόλους που η ίδια επιτελεί, αυξάνουν τον ελεύθερο χρόνο της, δίνοντάς της παράλληλα το περιθώριο να ασχοληθεί με τομείς που την ευχαριστούν και την ενδιαφέρουν (Πανταζή-Τζίφα, 1984).

- **NΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ**

Αλλαγή έχει συντελεστεί και από την ίδια την πολιτεία, με τις νομοθετικές ρυθμίσεις που έχει θεσπίσει, προκειμένου να επιτευχθεί η ισότητα των φύλων και η εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης σε βάρος κυρίων των γυναικών.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 4, παρ. 2), που έθεσε την αρχή της ισότητας των φύλων, ορίζεται ότι «Έλληνες ή Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις», νόμος ο οποίος βελτιώθηκε με την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001 .

Από το 1983 έως σήμερα, με αφετηρία τη συνταγματική αρχή και την εθνική πολιτική βούληση, ψηφίστηκαν σημαντικοί νόμοι¹ που αφορούν στην εκπαίδευση, στις εργασιακές σχέσεις, στην πολιτική δραστηριότητα και στις πρακτικές διευκολύνσεις υπέρ των εργαζομένων γυναικών (www.kethi.gr).

---

¹ Βλέπε Παράρτημα.

ΚΕΦ. V ΦΙΛΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

A) ΦΙΛΟΔΟΞΙΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΙΑ ΕΞΟΥΣΙΑ

Μέχρι σήμερα, ελάχιστες γυναίκες αποδέχονται την πρόκληση της ηγεσίας. Οι γυναίκες ηγέτες εξακολουθούν ν' αποτελούν εξαίρεση. Η πλειοψηφία των Κρατών δεν έχει αποκτήσει ποτέ μέχρι σήμερα μια γυναίκα πρωθυπουργό ή πρόεδρο και η πλειοψηφία των υπαλλήλων δεν είχε ποτέ την εμπειρία μιας γυναίκας γενικής διευθύντριας .

Σε μεγάλο βαθμό, η καθυστέρηση αυτή των γυναικών, οφείλεται στο γεγονός ότι η φεμινιστική προσέγγιση στους θεσμούς και στην εξουσία ήταν στάση καταγγελίας και συνολικής απόρριψης. Η καταπίεση και η οδύνη που είχαν εισπράξει οι γυναίκες από την ανδροκρατούμενη εξουσία τις οδηγούσε να αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο της συμμετοχής τους με καχυποψία και απέχθεια. Δυστυχώς, ενώ οι γυναίκες εξακολουθούν να αποδέχονται την περιθωριοποίηση, η έννοια του ηγέτη παραμένει στα μάτια των περισσότερων ανθρώπων συνυφασμένη με τον άνδρα(Chater, Gaster, 1997).

Οι γυναίκες σιγά-σιγά αρχίζουν να συνειδητοποιούν πως η εξουσία δεν είναι κάτι άσχημο, ασυμβίβαστο με τη γυναικεία διαφορετικότητα. Η διεκδίκηση της εξουσίας δεν είναι ντροπή, είναι ταυτόσημη με τις αλλαγές που το γυναικείο φύλο απαιτεί. Για να αλλάξει ο κόσμος, πρέπει οι γυναίκες να τη δουν σαν κάτι ωραίο, σημαντικό και εξαιρετικά χρήσιμο, έτσι ώστε να αλλάξει η ίδια η εξουσία. Γι' αυτό είναι μέγιστης σημασίας η συμμετοχή γυναικών στην εξουσία (Δαμανάκη, 1995).

Μόνο με τη δύναμη και τη δημοσιότητα, που αποκτούνται στο πλαίσιο της εξουσίας, οι γυναίκες μπορούν να επηρεάσουν την πορεία των πραγμάτων. Από αυτές εξαρτάται πως θα χρησιμοποιήσουν την εξουσία που θα πάρουν στα χέρια τους (Chater, Gaster, 1997).

Με την άνοδο της γυναίκας στην εξουσία υπονομεύεται και καταργείται το πρότυπο του άνδρα εξουσιαστή και αντίστοιχα της γυναίκας εργαζομένης.

Εκατομμύρια γυναίκες δεν είναι ευχαριστημένες από τη δεδομένη κατάσταση που επικρατεί στις κοινωνίες σε όλο τον κόσμο. Αισθάνονται ότι δεν προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο, ακόμα και αν ο μητρικός ρόλος θεωρείται μέγιστη προσφορά, ότι δε συμμετέχουν στην καθημερινή ζωή, η οποία προβάλλεται και στο δημόσιο χώρο εκτός απ' τον ιδιωτικό. Επομένως, αφού υπάρχουν οι προϋποθέσεις για τη συμμετοχή τους στη δημόσια ζωή, οφείλει να γίνει και στην πράξη (Δαμανάκη, 1995).

Οι γυναίκες έχοντας ως φυσική τους προδιάθεση τη δημιουργία, φροντίδα, αλληλεξάρτηση, συνεργασία και συμμετοχή, είναι απαραίτητες σε θέσεις εξουσίας και ηγετικούς ρόλους παντού, στην πολιτική και την κοινωνία γενικότερα (Δαράκη, 1995).

Πολλές από τις γυναίκες που δεν είναι ικανοποιημένες από την κατάσταση που επικρατεί στη ζωή τους έχουν κάνει ήδη τα πρώτα βήματα. Συμμετέχουν με περιορισμένο τρόπο σε κόμματα, συνδικάτα, κινήσεις πολιτών, διάφορες μορφές κοινωνικής δραστηριότητας, ψηφίζουν και επηρεάζουν το κοινωνικό περιβάλλον, επιδιώκοντας με αυτή τους τη συμμετοχή σε μια μαζική επίδραση στις κατώτερες βαθμίδες της εξουσίας, η οποία ίσως οδηγήσει στο σταδιακό μετασχηματισμό της .

Οι γυναίκες, ως φορείς των γυναικείων απόψεων, όταν βρίσκονται στα κέντρα των αποφάσεων, έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν τις υπάρχουσες αντιλήψεις, τη διαμόρφωση των προτύπων της κουλτούρας, τα μαθήματα που προβάλλουν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας (Chater, Gaster, 1997).

Βεβαίως το να μπορέσουν οι γυναίκες που βρίσκονται στην εξουσία, να εκφράσουν γυναικείες απόψεις και γυναικεία δικαιώματα είναι ένα φαινόμενο σπάνιο αφού προσπαθώντας να διατηρήσουν τη θέση που τόσο δύσκολα έχουν κατακτήσει, συμβιβάζονται και λειτουργούν σύμφωνα με τα ανδρικά πρότυπα. Όμως έστω και αυτή η ανάληψη της θέσεως μέσα σ' ένα ανδροκεντρικό σύστημα είναι καίριας σημασίας για τη μετέπειτα πορεία της γυναίκας (Δαμανάκη, 1995).

Είναι απόλυτα κατανοητό το γεγονός ότι πολλοί άνδρες δύσκολα θα μπορέσουν να αποδεχθούν μια γυναίκα σε μια θέση εξουσίας αφού για αιώνες η θέση της γυναίκας ήταν παραγκωνισμένη στον ιδιωτικό βίο και μόνο. Θα αποδεχθούν ευκολότερα τις γυναίκες ως ηγέτες μόνο όταν ένας σημαντικός αριθμός γυναικών καταλάβει ηγετικές θέσεις στους οργανισμούς .

Οι γυναίκες μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά στην βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους, αρκεί να το αποφασίσουν και να θελήσουν να πάρουν δραστικά μέτρα. Για να γίνει όμως αυτό πρέπει να είναι διαφορετικές από τους άντρες, να μην βαδίζουν σύμφωνα με τα ανδρικά πρότυπα, παραμερίζοντας με αυτόν τον τρόπο τις αξίες τους και τη διαφορετικότητά τους .

Δε χρειάζεται να διστάζουν να έρθουν σε σύγκρουση με όσους έχουν διαφορετικές αντιλήψεις. Οφείλουν να είναι προετοιμασμένες να

αναλάβουν και να επιζητούν διαρκώς τις ηγετικές θέσεις, σε κάθε επίπεδο ζωής. (Chater, Gaster, 1997).

Μόνο αν οι γυναίκες διεκδικήσουν και καταλάβουν ηγετικές θέσεις με ισχύ και επιρροή θα μπορέσουν να αλλάξουν τις δεδομένες συνθήκες της περιθωριοποίησης και της ανισότητας αφενός, προσελκύοντας κοντά τους και άλλες γυναίκες που θα ακολουθήσουν το δρόμο τους και αφετέρου υποδεικνύοντας στους άνδρες πώς να διαχειρίζονται και να καθοδηγούν το νέο τύπο κόσμου του 21^{ου} αιώνα (Δαμανάκη, 1995).

Η παρουσία των γυναικών στα κέντρα εξουσίας είναι δρόμος χωρίς επιστροφή. Τώρα πια μετά από τόσους αγώνες ότι κι αν αντιμετωπίσουν οι γυναίκες ένα είναι σίγουρο: Δεν πρόκειται να ξαναεπιστρέψουν στην κοινωνική απραξία και τη δημόσια ανυπαρξία (Δαράκη, 1995).

B) ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Οι γυναίκες δε χρειάζεται πλέον να αντιγράφουν το ανδρικό ύφος εξουσίας και διοίκησης, πρέπει απλά να είναι ο εαυτός τους.

Ο ρόλος των γυναικών στην εξουσία θα είναι περισσότερο υποβοηθητικός και λιγότερο διοικητικός. Θα βασίζεται λιγότερο στο περιεχόμενο και περισσότερο στις διαδικασίες, θα σχετίζεται λιγότερο με τους κανόνες και τα συστήματα και περισσότερο με την ευελιξία, τη συνεχή αλλαγή, την καινοτομία, την αυτοδιαχείριση και τη συνεχή μάθηση (Δαμανάκη, 1995).

Οι γυναίκες σε αντίθεση με τους άνδρες που εστιάζουν την προσοχή τους στα καθήκοντα και ιδιαίτερα στην εκπλήρωση των καθηκόντων και την επίτευξη των στόχων, μερικές φορές σε βάρος των ανθρώπων, εστιάζουν την προσοχή τους στις σχέσεις και τη διαδικασία της εργασίας (Δαράκη, 1995).

Μπορούν και συνδυάζουν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία με τους υπόλοιπους ρόλους που διαθέτουν με αποτέλεσμα να είναι πιο ευέλικτες στην παρουσίαση διαφόρων προβλημάτων (Δαμανάκη, 1995).

Ο γυναικείος τρόπος διεύθυνσης είναι εντελώς διαφορετικός απ' τον ανδρικό. Η γυναίκα-ηγέτης λειτουργεί με ένα φυσικό τρόπο για αυτήν, Δίνει έμφαση στην ελεύθερη επικοινωνία και πληροφορία και βασικός της στόχος είναι να αναπτύξει σχέσεις με όλα τα μέλη του οργανισμού στον οποίο βρίσκεται, καθώς και να κατανείμει τις ανάλογες αρμοδιότητες στους άλλους . (Chater, Gaster, 1997).

Ενώ η ηγέτης συνεχίζει να είναι υπεύθυνη για ότι συμβαίνει έχει επηρεάσει με τη στάση της όλα τα μέλη να αναλαμβάνουν τις ατομικές τους

ευθύνες, τις αρμοδιότητες που αντιστοιχούν στον καθένα από αυτούς και να παίρνουν πρωτοβουλίες. Δεν προσπαθεί να συγκεντρώσει την εξουσία πάνω της έτσι ώστε να την αντιμετωπίζουν σαν τον ηγέτη αυτής της θέσης και μόνο. Επιθυμεί να υπάρχουν ανθρώπινες σχέσεις και όχι τυπικές. Η έμφαση δε δίνεται στις θέσεις αλλά στις σχέσεις (Δαμανάκη, 1995).

Οι γυναίκες εμβαθύνουν στις ανάγκες των απλών πολιτών, είναι πιο ευαίσθητοποιημένες σε ζητήματα ηθικής και αξιών και πιο επεξηγηματικές ως προς τις αποφάσεις τις οποίες λαμβάνουν. Οι άνδρες ηγέτες θα διδαχθούν από τις γυναίκες ηγέτες και το αντίστροφο, γι' αυτό λοιπόν είναι απαραίτητο να υπάρχουν και τα δύο φύλα στις θέσεις εξουσίας .

Όντας διαφορετικές από τους άνδρες διαθέτουν τις ικανότητες της συνεργασίας, της διαίσθησης, της ευελιξίας, της υπομονής και της διάθεσης να μοιραστούν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους. Αναζητούν νέους τρόπους αντιμετώπισης και επίλυσης των προβλημάτων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα διαταράξουν την ισορροπία και την αρμονία με το σύνολο . (Chater,Gaster, 1997).

Έχουν την ευελιξία να γίνουν αυτό που χρειάζεται προκειμένου να πετύχουν τους στόχους τους. Είναι ικανές να γίνουν ηγέτες ώστε να επιτευχθεί η αλλαγή και να βάλουν το δικό τους λιθαράκι σ' αυτό που λέγεται εξουσία έτσι ώστε να μπορέσουν να εξασφαλίσουν ένα πιο φωτεινό μέλλον για τη φύση και την ανθρωπότητα (Δαμανάκη, 1995).

Όπως λέει και ο Ντέιβιντ Σουζούκι: «Οι άνθρωποι που σήμερα διαθέτουν οράματα και ηγετικά προσόντα, προέρχονται από ομάδες που παραδοσιακά ήταν περιθωριακά και στερούνταν πολιτικής δύναμης: τον τρίτο κόσμο τις γυναίκες, τους νέους, τους ηλικιωμένους και τους αυτόχθονες. Είναι

καιρός αυτές οι ομάδες που έχουν στερηθεί το δικαίωμα της άσκησης της εξουσίας, να συνασπισθούν σε μια ισχυρή δύναμη αλλαγής του πλανήτη».

Πρέπει λοιπόν οι γυναίκες να πάρουν τα ηνία της εξουσίας στα χέρια τους προκειμένου να έρθει ένα καλύτερο αύριο για όλη την ανθρωπότητα . (Chater, Gaster, 1997).

ΜΕΡΟΣ Β'

ΚΕΦ. Ι: ΈΡΕΥΝΑ

Α) ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΈΡΕΥΝΑΣ

Έχοντας σκιαγραφήσει παραπάνω, την πορεία της γυναίκας προς την πολιτική και ειδικότερα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα, κρίνεται ότι μία μελέτη που αφορά τις απόψεις των ανδρών μελών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, θα μπορούσε να φανεί ιδιαίτερα σημαντική, καθώς στοχεύει στην διερεύνηση και την αξιολόγηση, τη συμμετοχή των γυναικών, των ευκαιριών που τους παρέχονται αλλά και του έργου, το οποίο οι ίδιες παρέχουν.

Παράλληλα, η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει καλή πηγή πληροφόρησης σχετικά με τις απόψεις των Δημάρχων, Αντιδημάρχων και Δημοτικών Συμβούλων για την αναγκαιότητα ή μη της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών, διαφαινόμενης με αυτόν τον τρόπο της θέσης, την οποία η τελευταία κατέχει στις σημερινές μορφές Τοπικής Αυτοδιοίκησης και πως τελικά θα μπορούσε να αποκτήσει τη θέση που της αναλογεί στην σύγχρονη πραγματικότητα.

B) ΣΤΟΧΟΙ ΈΡΕΥΝΑΣ

Οι στόχοι της παρούσας έρευνας συνοψίζονται στα εξής :

- Η διερεύνηση των τομέων στους οποίους απασχολούνται οι γυναίκες-μέλη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και εκείνων στους οποίους είναι περισσότερο αποτελεσματικές.
- Η μελέτη του βαθμού ισότιμης ή μη θεώρησης του εαυτού και της αντίστοιχης συμπεριφοράς εκ μέρους των γυναικών- μελών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης απέναντι στους άνδρες συναδέλφους τους.
- Η διερεύνηση των παραγόντων που συνετέλεσαν στην καθυστέρηση της συμμετοχής των γυναικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, εκείνων οι οποίοι εξακολουθούν να υφίστανται ακόμη και σήμερα, καθώς και η διερεύνηση των αλλαγών που έχουν πραγματοποιηθεί.
- Η διερεύνηση των στοιχείων της προσωπικότητας που διαθέτουν οι γυναίκες δημοτικοί σύμβουλοι, καθώς και όσων στοιχείων απαιτείται να διαθέτουν, προκειμένου να ασχοληθούν με το χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Γ) ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- Ποιοι είναι οι τομείς απασχόλησης των γυναικών μελών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και σε ποιους τομείς είναι περισσότερο αποτελεσματικές.
- Κατά πόσο οι γυναίκες μέλη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θεωρούν τους εαυτούς τους και συμπεριφέρονται ως ισότιμοι ή μη παράγοντες απέναντι στους άνδρες συναδέλφους τους.
- Σε ποιους λόγους οφείλεται η καθυστέρηση της συμμετοχής των γυναικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, ποιοι από αυτούς συνεχίζουν να υφίσταται και ποιες αλλαγές έχουν πραγματοποιηθεί, προκειμένου να διευκολύνουν την πορεία τους.
- Ποια είναι τα στοιχεία εκείνα της προσωπικότητας που διαθέτουν οι γυναίκες Δημοτικοί Σύμβουλοι και ποια αυτά που θα έπρεπε να διαθέτουν.

ΚΕΦ.ΙΙ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

A) ΔΕΙΓΜΑ

Ο Ν. Αχαΐας αποτελείται από 21 Δήμους, των οποίων τα Δημοτικά Συμβούλια, σύμφωνα με τη νομοθετική ρύθμιση της ποσόστωσης του 2002 θα πρέπει να αποτελούνται από γυναίκες κατά 30% της σύνθεσής τους. Όπως είναι γνωστό, το δείγμα μιας οποιασδήποτε έρευνας σχετίζεται με τους στόχους της. Έτσι, λοιπόν, ένας από τους βασικούς στόχους της μελέτης αυτής αφορά τη διερεύνηση της θέσης της γυναίκας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, η οποία στην Ελλάδα βρίσκεται σε εξέλιξη.

Το δείγμα λοιπόν της έρευνας, αποτελούν με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας, 15 μέλη των Δημοτικών Συμβουλίων των Δήμων του Ν. Αχαΐας (Δήμαρχοι, Αντιδήμαρχοι και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου) με εμπειρία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αριθμός σχετικά μικρός που θα μας επέτρεπε τη συνολική προσέγγιση τους.

Στο σημείο αυτό, κρίνεται άξιο να σημειωθεί, ότι στους 4 Δήμους οι οποίοι αποτέλεσαν το δείγμα μας, η αναλογία των γυναικών-μελών στους εν λόγω Ο.Τ.Α. ήταν η εξής: Στο Δήμο Πατρέων 5 στα 45 συνολικά μέλη, στο Δήμο Μεσσήτιδος 5 στα 26, στο Δήμο Ρίου 1 στα 29 και στο Δήμο Βραχναϊκών 3 στα 20 μέλη. Τέλος, μόνο σε ένα Δήμο, στο Δήμο Βραχναϊκών, οι άνδρες-μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, δε διέθεταν προηγούμενη συνεργασία με γυναίκες.

B) ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ως μέθοδος για τον καλύτερο τρόπο συλλογής πληροφοριών σχετικών με τους σκοπούς της παρούσας μελέτης επιλέχθηκε αυτή της μη δομημένης συνέντευξης, καθώς ο μικρός αριθμός του δείγματος (15 άτομα), επιτρέπει την προσωπική μας παρουσία κατά την διεξαγωγή της έρευνας, ενώ και το ποσοστό ανταπόκρισης των συνεντευξιαζόμενων μπορεί να είναι πολύ καλό. Επίσης , μέσα από τη προσωπική επαφή που πραγματοποιείται με τη συνέντευξη παρέχεται η δυνατότητα παρατήρησης των αντιδράσεων και εκφράσεων, λεκτικών και μη λεκτικών, των ερωτώμενων.

Όσον αφορά το περιεχόμενο της συνέντευξης, αποτελείται από ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, οι οποίες ναι μεν παρέχουν ένα πλαίσιο αναφοράς για τις απαντήσεις των ερωτώμενων, ωστόσο βάζουν ελάχιστους περιορισμούς στις απαντήσεις και στην έκφραση τους. (Kenlinger, 1970 στο Cohen, Manion, 1997)

Έτσι, λοιπόν, οι ανοιχτές ερωτήσεις όχι μόνο είναι ευέλικτες, αλλά ταυτόχρονα προσφέρουν την ευκαιρία για επιπλέον ερωτήσεις και επέμβαση, ώστε η προσέγγιση του θέματος να γίνει πιο ολοκληρωμένα και σε βάθος.

Τέλος, μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα μη αναμενόμενες απαντήσεις, οι οποίες μπορεί να υποδείξουν σχέσεις ή υποθέσεις που δεν έχουν εξεταστεί ως τώρα. (Cohen, Manion 1997)

Γ) ΑΞΟΝΑΣ (ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ) ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Ήδη έχει αναφερθεί ότι εργαλείο της παρούσας έρευνας αποτέλεσε η μέθοδος της συνέντευξης. Οι συνεντεύξεις, λοιπόν, με όλους τους ερωτηθέντες Δημάρχους, Αντιδημάρχους και Δημοτικούς Συμβούλους κινήθηκαν με βάση συγκεκριμένο άξονα ερωτήσεων, ο οποίος στηρίχτηκε ουσιαστικά στους 4 βασικούς στόχους της παρούσας μελέτης. Έτσι, λοιπόν, ο άξονας πάνω στον οποίο κινήθηκαν οι συνεντεύξεις συνοψίζεται στα εξής :

- Ποιοι οι τομείς απασχόλησης των γυναικών μελών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και σε ποιους από αυτούς κρίνονται περισσότερο αποτελεσματικές.
- Ποιοι παράγοντες συντέλεσαν στην καθυστέρηση της συμμετοχής των γυναικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ποιοι εξακολουθούν να υφίστανται ακόμα και σήμερα και ποιες αλλαγές που διευκολύνουν την πορεία τους έχουν πραγματοποιηθεί.
- Ποια στοιχεία της προσωπικότητας διαθέτουν οι γυναίκες μέλη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ποια θα έπρεπε να διαθέτουν προκειμένου να ασχοληθούν με το χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

- Κατά πόσο οι γυναίκες μέλη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θεωρούν τους εαυτούς τους και συμπεριφέρονται ως ισότιμοι ή μη παράγοντες απέναντι στους άνδρες συναδέλφους τους.

Ο παραπάνω άξονας αποτέλεσε τη βάση και το σκελετό πάνω στον οποίο κινήθηκαν όλες οι συνεντεύξεις. Ωστόσο, η ίδια η μέθοδος της συνέντευξης ως εργαλείο έρευνας παρέχει μία αρκετά μεγάλη ευελιξία στην διεξαγωγή των ερωτήσεων, ενώ επιπλέον είναι δυνατή η εμβάθυνση και ολοκληρωμένη προσέγγιση του θέματος, σύμφωνα πάντα με την κατεύθυνση που δίνει ο συνεντευκτής στην διεξαγωγή της συζήτησης. (Cohen, Manion 1997)

Δ) ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Υστερα από το σχεδιασμό των αξόνων, πάνω στους οποίους επρόκειτο να κινηθούν οι ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της συνέντευξης με τους Δημάρχους, τους Αντιδημάρχους και τους Δημοτικούς Συμβούλους και έπειτα από τηλεφωνική συνεννόηση με τους ίδιους, καταφέραμε να έρθουμε σε επαφή μαζί τους.

Ωστόσο, στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρουμε το γεγονός ότι, ενώ αρχικά στόχο του δείγματος μας αποτελούσαν 15 άρρενες-μέλη των Δημοτικών Συμβουλίων με εμπειρία στο χώρο, λόγω του φόρτου εργασίας των ίδιων, καταφέραμε να έρθουμε σε επαφή με τους 10 από αυτούς, με αποτέλεσμα έτσι, ο αριθμός του δείγματος, από 15 που είχε οριστεί αρχικά, να μειωθεί στους 10.

Ωστόσο, ο αριθμός αυτός των συνεντεύξεων κρίνεται ικανοποιητικός προκειμένου να ενισχύσει την άποψή μας για τη θέση της γυναίκας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Τέλος, έχοντας συλλέξει και καταγράψει τις πληροφορίες με βάση τους στόχους που είχαμε θέσει, προχωρήσαμε στη διεξαγωγή των αποτελεσμάτων της παρούσας μελέτης.

ΚΕΦ.ΙΙΙ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Α) ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ξεκινώντας τα αποτελέσματα της έρευνάς μας, κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε την κοινή άποψη όλων ανεξαιρέτως των ερωτώμενων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε ότι αφορά τη θέση της γυναίκας στον εν λόγω χώρο.

Τοποθέτηση των ίδιων αποτελεί το γεγονός ότι η θέση της γυναίκας ακολουθεί μία σταδιακά ανοδική πορεία, εξελισσόμενη η τελευταία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής, διεκδικώντας ευκαιρίες, που δικαιωματικά της ανήκουν.

Η σύγχρονη γυναίκα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί, σύμφωνα με τα λεγόμενα των ερωτηθέντων, ενεργό και απαραίτητο μέλος του θεσμού και μία φρέσκια παρουσία στο χώρο, γεννώντας νέες ιδέες και με τα πλεονεκτήματα τα οποία κατά τη δική τους έκφραση διαθέτει, (αποτελεσματικότητα, μεθοδικότητα, συνέπεια στο έργο και το λόγο της, εργατικότητα, ανθρωπιά, όρεξη για δημιουργία και διάθεση για προσφορά), αποτελεί στοιχείο εξαιρετικά χρήσιμο αλλά και απαραίτητο στον εκάστοτε Δήμο.

Στη συνέχεια, μόλις 2 από τις 12 γυναίκες-μέλη των Δημοτικών Συμβουλίων απασχολούνται στον τομέα της Διοίκησης, ενώ οι υπόλοιπες στον Πολιτιστικό και κοινωνικό τομέα.

Διερευνώντας τους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τη συμμετοχή των γυναικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, το σύνολο των ερωτηθέντων

θεωρεί ως βασικότερο, τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις, σε βάρος των γυναικών, τα οποία, αν και σε μικρότερο βαθμό, εξακολουθούν να υφίσταται δυσχεραίνοντας την εν λόγω πορεία.

Ακολουθεί, με χαμηλότερο ποσοστό ,η δυσκολία των γυναικών να αντεπεξέλθουν στους πολλαπλούς ρόλους, τους οποίους καθημερινά επιτελούν (μητέρες, σύζυγοι, εργαζόμενες).

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, κρίνει ότι η εκπαιδευτική μόρφωση, αποτελεί παράγοντα απαραίτητο για την ενασχόληση της γυναίκας με τα κοινά, καθώς διευρύνεται ο πνευματικός της ορίζοντας και παράλληλα της παρέχεται η δυνατότητα του καλύτερου χειρισμού του λόγου, ενώ η μειοψηφία θεωρεί βασική τη δια βίου εκπαίδευση.

Τέλος, η καλή οικονομική κατάσταση, η οποία ανεξαρτοποιεί και διευκολύνει σε ένα σημαντικό βαθμό τη γυναίκα, αποτελεί για τη πλειοψηφία του δείγματος, παράγοντα εξαιρετικής σημασίας.

Εξετάζοντας στη συνέχεια την άποψη των ερωτηθέντων, σχετικά με το πώς οι παραπάνω παράγοντες επέδρασαν θετικά στη συμμετοχή των γυναικών στα κοινά, το σύνολο σχεδόν υποστήριξε ότι η νομοθεσία, με τη ρύθμιση και εφαρμογή του νόμου της ποσόστωσης, έδωσε το έναυσμα σε γυναίκες να ασχοληθούν πλέον με το χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η πλειοψηφία του δείγματος θεωρεί ως βασικότερη αλλαγή υπέρ της πολιτικοποίησης των γυναικών, τις μειωμένες, συγκριτικά με παλαιότερα, προκαταλήψεις και τα περιορισμένα, με το πέρασμα του χρόνου, στερεότυπα παρά το γεγονός ότι εξακολουθούν ακόμα και σήμερα να υφίστανται.

Ελάχιστη μειοψηφία κρίνει ως σημαντικότερη αλλαγή την ολοένα και μεγαλύτερη αναβάθμιση του επιπέδου εκπαίδευσης του γυναικείου φύλου

και τέλος, κάποιοι απ' αυτούς, την εξέλιξη της γυναικείας εργασίας, η οποία στις μέρες μας αποτελεί κατά το ήμισυ γυναικείο έδαφος.

Παρά τώρα τις αλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί και οι οποίες διευκολύνουν την συμμετοχή των γυναικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, εντούτοις η τελευταία εξακολουθεί να παραμένει μικρή και επιπλέον παρατηρείται το φαινόμενο, εντείνοντας το πρόβλημα, της μη ψήφισης από τις ομόφυλές τους, γεγονός που το αποδίδουν στην ανταγωνιστική φύση της γυναίκας.

Διερευνώντας τώρα, τα στοιχεία εκείνα της προσωπικότητας, τα οποία οι εκλεγμένες, στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, γυναίκες διαθέτουν, το σύνολο σχεδόν των ερωτηθέντων, θεωρεί ότι η ενασχόληση των πρώτων με το χώρο αυτό συσχετίζεται με την εκ μέρους των ίδιων ισχυρή βούληση, η πλειοψηφία πιστεύει ότι διαθέτουν οράματα και ιδανικά, χωρίς τα οποία δεν θα μπορούσαν να φιλοδοξούν στο χώρο, ενώ η μειοψηφία κρίνει ότι ο δυναμισμός, η ενεργητικότητα των γυναικών, αποτελεί το κυριότερο στοιχείο της προσωπικότητάς τους, χάριν του οποίου επιθυμούν την ενασχόληση με τα κοινά.

Ακόμα, το ανεπτυγμένο αίσθημα ευθύνης, κρινόμενο ως βασικό συστατικό ενός καλού πολιτικού, ανεξαιρέτως φύλου, αποτελεί για κάποιους από τους ερωτώμενους, κυρίαρχο χαρακτηριστικό των συγκεκριμένων γυναικών.

Τέλος, ελάχιστα μέλη θεωρούν τη διπλωματικότητα, την επιδεξιότητα δηλαδή στη συνεννόηση και την πειθώ αντίστοιχα, ως τους βασικότερους παράγοντες που χαρακτηρίζουν τις γυναίκες- μέλη που συμμετέχουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Στη συνέχεια , εξετάζοντας το κατά πόσο οι γυναίκες θεωρούν τον εαυτό τους ως ισότιμο μέλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, έναντι των ανδρών συναδέλφων τους, η πλειοψηφία του δείγματος εκτιμά ότι οι γυναίκες δεν θεωρούν τον εαυτό τους ισότιμο. Πιστεύοντας άλλοτε ότι τον υπερτιμά προκειμένου να αποδείξει την αξία της και άλλοτε ότι τον υποτιμά, λόγω των προκαταλήψεων και στερεοτύπων, που η ίδια δεν έχει πλήρως ξεπεράσει.

Συμπεριφορά, που κατά την εκτίμηση τους , στη πρώτη περίπτωση εκφράζεται, με τη διεκδίκηση θέσεων και τομέων που υπερβαίνουν τη γνώση και την εμπειρία τους, ενώ στη δεύτερη περίπτωση, με το δισταγμό τους σε ότι αφορά την ανάληψη πρωτοβουλιών.

Η μειοψηφία των ερωτηθέντων, κρίνει ότι οι γυναίκες θεωρούν τον εαυτό τους, αλλά και συμπεριφέρονται ισότιμα.

B) ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Λαμβάνοντας υπόψη, τόσο το θεωρητικό όσο και το ερευνητικό μέρος της μελέτης αυτής, είμαστε σε θέση να παρατηρήσουμε εάν η θέση της γυναίκας στην Πολιτική και ειδικότερα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, έχει επί της ουσίας αναβαθμιστεί.

Οι άρρενες- μέλη των Δημοτικών Συμβουλίων μιλάνε για γυναίκες άξιες και ικανές στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, παρουσιάζουν δηλαδή, θέσεις και απόψεις απαλλαγμένες από στερεότυπα και προκαταλήψεις, επιδεικνύοντας ένα πρόσωπο εναρμονισμένο με τις προοδευτικές τάσεις της εποχής, πρόσωπο ωστόσο, όχι πραγματικό.

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων χρησιμοποίησε τη φράση: "Είμαστε υποχρεωμένοι να σεβαστούμε τη Νομοθεσία, να συμπεριλάβουμε γυναίκες στα ψηφοδέλτια", έκφραση που δείχνει εξωτερικό καταναγκασμό, όχι επιθυμία και σίγουρα όχι φιλοδοξία για αναβάθμιση της θέσης της γυναίκας αλλά και του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Παράλληλα, η χρήση α' πληθυντικού, προδίδει αίσθηση κυριαρχίας στο χώρο αυτό, γεγονός που επαληθεύει αλλά και ενισχύει τη θεωρητική μας μελέτη, καθώς σύμφωνα με την Παντελίδου-Μαλούτα, οι άνδρες έχουν την πεποίθηση ότι η ενασχόληση με τα κοινά αποτελεί προνόμιο, αποκλειστικά δικό τους.

Από τη μια ισχυρίζονται, ότι είναι λειτουργικές και αποτελεσματικές σε όλες τις θέσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την άλλη όμως, τις θεωρούν "ικανότερες" σε τομείς που ταιριάζουν στη "συναισθηματική" και "ευαίσθητη" φύση τους, όπως ο κοινωνικός και πολιτιστικός τομέας, των Δήμων. Θεωρούν ότι διαθέτουν γυναικεία χαρακτηριστικά τα οποία συνδέουν με τους ρόλους

που επιτελούν, με κυρίαρχο αυτόν της μητρότητας. Έτσι ουσιαστικά, τις απομακρύνουν από δυναμικότερους τομείς, όπως αυτόν της διοίκησης, επιβεβαιώνοντας γι' ακόμα μια φορά την θεωρία, σύμφωνα με την οποία, η Πολιτική θεωρεί τους κοινωνικούς ρόλους δεδομένους.

Μιλάνε για μικρή συμμετοχή των γυναικών, (πραγματικότητα που διαπιστώθηκε και με την εικόνα την οποία ο αριθμός των γυναικών στους Δήμους, μαρτυρά αλλά και βασικοί θεωρητικοί της μελέτης αυτής, παρουσιάζουν), διαπίστωση που σύμφωνα με τις εκφράσεις του προσώπου τους, τους λυπεί, τους απογοητεύει.

Εντούτοις, κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, σημαντικός αριθμός των ανδρών- μελών των Δημοτικών Συμβουλίων, τόνισε ότι το ποσοστό των γυναικών που συμμετέχουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, είναι: "αρκετό προς το παρόν", φράση που φανερώνει μάλλον ικανοποίηση, παρά θλίψη.

Και ενώ στη συνέχεια κρίνουν, ότι η πολιτεία με την εφαρμογή της νομοθετικής ρύθμισης της ποσόστωσης, έχει πλέον ανοίξει το "δρόμο" στην ενασχόληση των γυναικών με το χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, θεωρούν "ανεξήγητο" το γεγονός της μειωμένης συμμετοχής τους, χωρίς ιδιαίτερο προβληματισμό και χρησιμοποιώντας την έκφραση: "τις ίδιες πρέπει να ρωτήσετε", εναποθέτοντας την ευθύνη και με μηνύματα μη λεκτικά (εκφράσεις του προσώπου) στις ίδιες τις γυναίκες.

Με βλέμμα συμπονετικό, η πλειοψηφία των ερωτώμενων παρουσίασε ένα φάσμα παραγόντων που δυσχεραίνουν την είσοδο της γυναίκας στην Πολιτική και συνεπώς στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και που σύμφωνα με τη Δαράκη, επιδρούν σημαντικά στην πολιτικοποίηση των

γυναικών, δυσκολίες που ωστόσο φάνηκαν να κατανοούν ελάχιστα, καθώς υποστήριξαν ότι η "θέληση" για προσφορά "ξεπερνά κάθε εμπόδιο".

Κλείνοντας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι άνδρες- μέλη των Δημοτικών Συμβουλίων είχαν στάση αμυντική απέναντι σε οποιαδήποτε ερώτηση διερευνούσε, ενδεχόμενο διαχωρισμό της θέσης, της γυναίκας- μέλους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από τους άρρενες συναδέλφους της, ενώ στην πορεία της συζήτησης η υφιστάμενη διάκριση των θέσεων, επιβεβαιωνόταν από τα λεγόμενά τους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το τέλος αυτής της εργασίας αποκαθιστά σε έναν ικανοποιητικό βαθμό το αρχικό μας κίνητρο : πλέον γνωρίζουμε κάτι παραπάνω για τη Γυναίκα, Για την Πολιτική, για τη μεταξύ τους σχέση. Έπειτα από μια «διαδρομή» ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, ευχάριστη και γοητευτική αισθανόμαστε «πλουσιότερες» και ίσως αυτό είναι κάτι που δύσκολα περιγράφεται.

Φιλοδοξούμε, ότι η ολοκλήρωση αυτής της μελέτης θα αποτελέσει βιβλιογραφικό βοήθημα και θα κεντρίσει το ενδιαφέρον, για περαιτέρω μελέτη και έρευνα, αυτών που πιστεύουν πραγματικά στη γυναικεία πολιτική δύναμη...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αβδελά Έφη, Ψαρρά Αγγέλικα : Ο φεμινισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου, Γνώση, Αθήνα 1985
- Αντωνοπούλου Χριστίνα : Κοινωνικοί ρόλοι των δύο φύλων, Καστανιώτη, Αθήνα 1999
- Βαρίκα Ελένη : Η εξέγερση των Κυριών 19^{ος} αιώνας, Αθήνα 1987, Εμπορική Τράπεζα Ελλάδας
- Δαμανάκη Μαρία : Το θηλυκό πρόσωπο της εξουσίας, Καστανιώτη, Αθήνα 1995
- Δαράκη Πέπη : Το όραμα της ισοτιμίας της γυναίκας, Καστανιώτη, Αθήνα 1995
- Δουατζής Γιώργος : Τοπική Αυτοδιοίκηση, Εξάντας, Αθήνα 1986
- Δουλκέρη Τέσσα : Η συμμετοχή της γυναίκας στην οικογένεια και την εργασία, Αθήνα – Κομοτηνή 1986
- Ιωαννίδου – Johnson Αμαλία : Προκαταληψη ποιος, εγώ; Η δυναμική ανάμεσα στην Προκατάληψη και την ψυχολογική Ωριμότητα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998
- Κακλαμανάκη Ρούλα : Η θέση της Ελληνίδας στην οικογένεια, στην κοινωνία, στην πολιτεία, Καστανιώτη, Αθήνα 1979

- Καλκάνη – Αυδή Ιρις : Η επαγγελματικά εργαζόμενη Ελληνίδα, Παπαζήσης Αθίνα 1978
- Κανταρτζή Ευαγγελία : Η εικόνα της γυναίκας, Διαχρονική έρευνα των αναγνωστικών βιβλίων του δημοτικού σχολείου, αφοι Κυριακίδη, Θεσ/νίκη 1991
- Καρζής Θεόδωρος : Η γυναίκα στην αρχαιότητα ,Φιλιππότη, Αθήνα 1987
- Καρζής Θεόδωρος : Η γυναίκα στο μεσαίωνα, Φιλιππότη, Αθήνα 1989
- Καρζής Θεόδωρος : Η γυναίκα της νέας εποχής, Φιλιππότη, Αθήνα 1990
- Λεοντίδου Ευτυχία, Ammer Sigrid : Η Ελλάδα των γυναικών, Διαδρομές στο χώρο και το χρόνο, Γαία, 1992
- Μουσούρου Λουκία : Κοινωνιολογία της σύγχρονης οικογένειας, Gutenberg, Αθήνα 1989
- Ξηραδάκη Κούλα : Το φεμινιστικό κίνημα στην Ελλάδα, Πρωτοπόρες Ελληνίδες, Γλάρος 1988
- Ξηροτύρης Ιωάννης : Οι προκαταλήψεις ως αντικοινωνικό φαινόμενο, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσ/νίκη 1972
- Πανταζή – Τζίφα Κων/να : Η θέση της γυναίκας στην Ελλάδα, Αθήνα 1984
- Παντελίδου – Μαλούτα Μάρω : Γυναίκες και πολιτική, Πολιτικές φυσιογνωμίες των γυναικών, Gutenberg, Αθήνα 1992

- Σκόδρα Ελένη : Η ψυχολογία της γυναίκας, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1993
- Τάκαρη Ντίνα : Η γυναίκα από την αρχαιότητα ως την τεχνολογική επανάσταση, Αθήνα 1984
- Τσαούσης Δ.Γ.Η : Η κοινωνία του ανθρώπου, Gutenberg, Αθήνα 1993
- Τσενές Ηλίας : Τοπική Αυτοδιοίκηση: Θεωρία και πράξη, Φοίβος, Αθήνα 1986
- Τσουδερού Βιργινία : Η γυναίκα στην Πολιτική, Αθήνα 1981

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ

- Askew S –Ross C : Τα αγόρια δεν κλαίνε, Μετάφραση : Τερζίδου Μανίνα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1994
- Button John : Στενότερες σχέσεις, Μετάφραση : Ιωαννίδου Ελένη, Λύχνος, Αθήνα 1994
- Canitz Hanne Lore Von : Πατέρας, ο νέος ρόλος του άνδρα στην οικογένεια, Μετάφραση : Κουναλάκη Αγγελική, Αθήνα 1981
- Chater Kerry- Gaster Roma : Ο μύθος της ισότητας , μετάφραση: Καραγιάννη Νίκη, Φυτράκη, Αθήνα 1997
- Cohen Louis, Manion Lawrence : Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας, Μετάφραση : Μητσοπούλου Χρυσούλα, Φιλοπούλου Μάνια, Μεταίχμιο, Αθήνα 1994

- Goldhor Lerner Harried : Γυναίκες και θυμός, Μετάφραση : Τσιρώνη Έφη, Φυτράκη, Αθήνα 1995
- Kiley Dan : Το σύνδρομο του Πήτερ Παν, Μετάφραση : Κουλεντιανού Μαργαρίτα, Θυμάρι, Αθήνα 1986
- Napier Augustus : Το ζευγάρι, ο εύθραυστος δεσμός, Μετάφραση : Ρόκου Ήβη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1992
- Ντραικωρ Ρούντολφ : Η πρόκληση του γάμου, Μετάφραση :Κασιμάτη Μ. Χολέβα, Κέδρος, Αθήνα 1989
- Satir Virginia : Πλάθοντας ανθρώπους, Μετάφραση : Στυλιανούδη Α. Νίκας Α.,Κέδρος, Αθήνα 1989
- Sue Stern Ellen : Η απαραίτητη γυναίκα, Μετάφραση : Ιωαννίδου Ελένη, Λύχνος, Αθήνα 1993

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

- Το φύλο των δικαιωμάτων, πρακτικά συνεδρίου, Θεσ/νίκη 1998

ΛΕΞΙΚΑ

- Μπαλτάς Χαρ. Αθ. : Λεξικό ανεπτυγμένων εννοιών, Παπαδήμα, Αθήνα 1993
- Τεγόπουλος Φυτράκης : Ελληνικό λεξικό, Αρμονία, Αθήνα 1995

INTERNET

- www.kethi.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ

-Ο Νόμος 1414/84 για την εφαρμογή της Ισότητας των δύο φύλων στον τομέα των εργασιακών σχέσεων και σε εναρμόνιση με τις οδηγίες 75/117 και 76/207 της ΕΟΚ, στον οποίο μεταξύ άλλων προβλέπονται:

- Η εξασφάλιση κάθε μορφής διάκρισης άμεσης ή έμμεσης στις εργασιακές σχέσεις, που βασίζεται στο φύλο.
- Η ίση αμοιβή για ίσης αξία εργασία
- Η δυνατότητα πρόσβασης στην απασχόληση με ίδιες προϋποθέσεις για άνδρες και γυναίκες.
- Ίδιος επαγγελματικός προσανατολισμός
- Απαγόρευση καταγγελίας της σχέσης εργασίας για λόγους που αναφέρονται στο φύλο
- Ο Νόμος 2839/2000 με τον οποίο διασφαλίστηκε η ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, στο δημόσιο, στα ΝΠΔΔ, στα ΝΠΙΔ καθώς επίσης και ΟΤΑ α' και β' βαθμού.
- Ο Νόμος 2910/2001 με τον οποίο καθιερώθηκε η υποχρεωτική κατ' ελάχιστον στο 1/3, συμμετοχή των γυναικών στα υπηρεσιακά και συλλογικά όργανα του Δημοσίου, των Δημοσίων Οργανισμών και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Ο Νόμος 1483/1984, όπως συμπληρώθηκε και επεκτάθηκε με το Π.Δ 193/1998 καθώς και ο Νόμος 2639/1998 για την προστασία και διευκόλυνση των εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις, μεταξύ άλλων προβλέπει:
- Χορήγηση γονικής άδειας σε κάθε γονέα

- Χορήγηση άδειας για ασθένεια παιδιών ή άλλων μελών της οικογένειας
- Χορήγηση άδειας για παρακολούθηση σχολικής επίδοσης παιδιού
- Απαγόρευση απόλυσης εγκύου κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και ένα χρόνο μετά ΤΟΝ ΤΟΚΕΤΟ

Gineka k politiki

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΝΤΡΕΣ	45	95,75
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	2	4,25
ΣΥΝΟΛΟ	47	

ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 1/2003

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	ΤΙΤΛΟΣ	
ΜΠΕΚΟΥ ΕΦΗ	ΥΠΕΣΔΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ	http://www
ΜΠΕΛΔΕΚΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	Γ.Γ.ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	http://www
ΜΕΝΔΩΝΗ ΛΙΝΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ	http://www
ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ	http://www
ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ & ΑΛΛΩΝ ΠΟΡΩΝ	http://www

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
ΚΑΦΕΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΑΡΕΤΗ	ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	210-3311364	http://www
ΚΟΥΤΣΙΜΠΟΥ ΕΛΕΝΗ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΓΕΝ.ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	210-3681930	http://www
ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ	210-6454693	
ΜΕΝΔΩΝΗ ΛΙΝΑ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ	210-8201845	http://www

ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΒΑΣΩ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜ ΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΩΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	ΥΠΟΥΡΓΟΣ	<a href="http://www.ypes.gr/political/vp
ap.html">www.ypes.gr/political/vp ap.html
ΠΑΠΑΖΩΗ ΕΛΙΣΑΒΕΤ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤ ΡΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΣ	http://www.mfa.gr/
ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ ΜΙΛΕΝΑ	ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΥΦΥΠΟΥΡΓΟ Σ	http://www.ypan.gr/
ΣΠΥΡΑΚΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	ΥΦΥΠΟΥΡΓΟ Σ	http://www.ygyg.gr/

Η Αγγλική ΛΑΪΟΥ παρατήθηκε το Σεπτέμβριο 2000 από τη θέση της ως Υφυπουργός στο Υπουργείο Εξωτερικών

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	ΤΙΤΛΟΣ	WEB SITE
ΚΟΛΛΙΑ ΒΑΣΩ	ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	Γ.Γ. ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ	http://www.y
ΤΣΟΥΜΑΝΗ-ΣΠΕΝΤΖΑ ΕΥΓΕΝΙΑ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	Γ.Γ. ΙΣΟΤΗΤΑΣ	http://www.i
ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ	Γ.Γ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ	http://www.π

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ & ΕΙΔΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ (Όνομ.
κατάσταση)
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 1/2003

Ν.Δ.	26	5	19,23%
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	21	2	9,52%

* Το ΚΚΕ δεν παρείχε στο ΚΕΘΙ τα αιτηθέντα στοιχεία

ΕΥΧΗΡΙΣΤΕΣ ΕΙΜΕ ΕΙΣΤΕΛΕΣΤΕ ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΧΗΡΗΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

ΚΟΜΜΑ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
ΠΑΣΟΚ	ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΒΑΣΩ, ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΝΙΑ
Ν.Δ.	ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ-ΚΟΥΤΣΙΚΟΥ ΜΑΡΙΕΤΤΑ, ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΝΤΟΡΑ
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΝΑΤΑΣΣΑ, ΦΙΛΙΝΗ ANNA

ΚΟΜΜΑ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
ΠΑΣΟΚ	ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΒΑΣΩ
	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΝΙΑ
	ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ ΜΙΛΕΝΑ
	ΜΠΕΝΑΚΗ - ΨΑΡΟΥΔΑ ANNA
	ΚΑΛΔΗ ΜΕΡΟΠΗ
Ν.Δ.	ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΝΤΟΡΑ
	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
	ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΔΟΥ - ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑ
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΝΑΤΑΣΣΑ
	ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ ΣΟΥΛΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	WEB-SITE
----------------------	------------------	-----------------	-----------------

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	106	31	29,245
--------------------	-----	----	--------

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΚΕΘΙ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 1/2005

ΚΟΜΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΠΑΣΟΚ	176	44	25%
Ν.Δ.	490	63	12,86%
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	111	35	31,53%

* Το ΚΚΕ δεν παρείχε στο ΚΕΘΙ τα αιτηθέντα στοιχεία

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΚΕΘΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 1/2005

ΚΟΜΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
ΠΑΣΟΚ	11	2	ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΒΑΣΩ, ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΝΙΑ
Ν.Δ.	24	2	ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ- ΚΟΥΤΣΙΚΟΥ ΜΑΡΙΕΤΤΑ, ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΝΤΟΡΑ
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	17	2	ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΝΑΤΑΣΣΑ, ΦΙΛΙΝΗ ΑΝΝΑ

ΚΟΜΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΠΑΣΟΚ	13	3	23,08%

Ν.Δ.	9	1	11%
Κ.Κ.Ε.	2	0	0%
ΣΥΝ	2	0	0%
ΔΗ.Κ.Κ.Ι.	1	0	0%
ΣΥΝΟΛΟ	25	4	16%

ΕΥΡΩΔΕΚΑΘΓΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΛΟΓΩΝ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΛΟΓΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΚΟΜΜΑ
ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ ΑΝΝΑ	ΠΑΣΟΚ
ΚΡΑΤΣΑ-ΤΣΑΓΚΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΡΟΔΗ	Ν.Δ
ΜΑΛΛΙΩΡΗ ΜΙΝΕΡΒΑ-ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ	ΠΑΣΟΚ
ΖΟΡΜΠΑ ΜΥΡΣΙΝΗ	ΠΑΣΟΚ

Σημ.: Από 24.3.2004 μέχρι τον Ιούνιο του 2004 και η ΜΕΡΟΠΗ ΚΑΛΔΗ υπήρξε Ευρωβουλευτής της Ν.Δ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΚΟΜΜΑ	ΤΙΤΛΟΣ
ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΝΑ	ΠΑΣΟΚ	ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΚΟΜΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΠΑΣΟΚ	180	37	20,55
Ν.Δ.	162	19	11,728

Λ.Α.Ο.Σ.	1	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	24	7	29%

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
 ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ (ΤΡΑΣΤΑΞΗ)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΚΟΜΜΑ	WEB SITE	E-MAIL
ΚΑΣΣΙΩΤΟΥ- ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	Ν.Δ		
ΚΡΑΤΣΑ- ΤΣΑΓΚΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΡΟΔΗ	Ν.Δ	www.europarl.eu.int	rkratsa@europarl.eu.int
ΜΑΤΣΟΥΚΑ ΜΑΙΡΗ	ΠΑΣΟΚ		
ΜΠΑΤΖΕΛΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ	ΠΑΣΟΚ		
ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΛΙΖΑ	ΠΑΣΟΚ		
ΤΖΑΜΠΑΖΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΠΑΣΟΚ		
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ	Κ.Κ.Ε.		

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

	Ν.Δ.	ΠΑΣΟΚ	ΚΚΕ	ΣΥΝ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	9	8	7	8
ΑΝΔΡΕΣ	15	16	17	16
% ΓΥΝΑΙΚΩΝ	37,5	33,3	29,2	33,3

ΚΟΜΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

3	ΜΑΡΙΑ ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗ
5	ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΠΑΝΟΥ
6	ΘΕΟΔΩΡΑ ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΤΗ
8	ΜΑΡΙΑ (ΜΑΡΩ) ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ
11	ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΚΑΜΤΣΙΔΟΥ
13	ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΤΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
15	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗ
16	ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΒΙΤΣ
18	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΛΑΜΠΡΙΝΟΥ
21	ΝΑΤΑΣΑ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΥΡΩΠΗ
1	ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΥ ΝΕΝΑ
2	ΒΡΥΧΕΑ ΑΝΝΑ
3	ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ ΟΛΓΑ
4	ΔΡΥΛΛΗ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ
5	ΕΠΙΘΥΜΙΑΔΟΥ ΜΑΝΙΑ
6	ΖΑΦΕΙΡΑΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ
7	ΚΑΡΑΚΩΣΤΑ ΕΥΗ
8	ΚΕΦΑΛΑ ΒΙΒΗ
9	ΜΗΛΙΟΥ ΖΩΗ
10	ΜΟΥΡΤΖΟΥ-ΝΤΟΥΖΓΟΥ ΓΩΓΩ
11	ΜΠΑΚΛΑΤΣΗ ΤΟΥΛΑ
12	ΜΠΟΜΠΟΛΟΥ ΛΙΛΙΚΑ
13	ΝΙΚΟΛΙΔΑΚΗ ΦΛΩΡΑ
14	ΠΑΠΑΡΗ ΚΑΙΤΗ
15	ΠΟΡΤΑΛΙΟΥ ΕΛΕΝΗ
16	ΠΟΥΤΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
17	ΡΕΝΤΖΗ-ΑΓΓΕΛΗ ΓΚΑΙΗ
18	ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ ΠΕΠΗ
19	ΣΑΡΑΦΗ ΑΣΗΜΙΝΑ
20	ΣΤΑΘΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
21	ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ ΕΛΕΝΗ
22	ΣΩΤΗΡΧΟΥ ΙΩΑΝΝΑ
23	ΤΟΛΙΑ ΜΑΡΙΑΝΝΑ
24	ΤΣΟΚΑΚΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

ΚΟΜΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
Ν.Δ.	11	2	18%
ΠΑΣΟΚ	8	4	50%
Κ.Κ.Ε.	3	1	33%
ΣΥΝ	1	0	0

ΑΝΔΡΕΣ	16	12	19	14	0
% ΓΥΝΑΙΚΩΝ	33,3	50	20,8	41,7	100

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΡΟΝΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ-ΚΟΥΤΣΙΚΟΥ ΜΑΡΙΕΤΤΑ	ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΕΤΡΑΛΙΑ-ΠΑΛΛΗ ΦΑΝΗ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΡΟΝΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ	ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
6	ΡΟΔΗ ΚΡΑΤΣΑ
8	ΜΑΡΙΑ ΚΑΣΣΙΩΤΟΥ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
14	ΜΑΡΙΑ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
16	ΦΕΒΡΩΝΙΑ ΠΑΤΡΙΑΝΑΚΟΥ
18	ΜΑΡΙΑ ΣΩΤΗΡΙΟΥ
20	ΜΑΡΙΑ ΣΥΡΕΓΓΕΛΑ
22	ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΧΑΛΙΛΟΠΟΥΛΟΥ
23	ΕΒΕΛΙΝΑ ΦΕΛΙΚΙΔΟΥ
ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ	ΠΑΣΟΚ
1	ΜΑΙΡΗ ΜΑΤΣΟΥΚΑ
3	ΜΑΡΙΛΙΖΑ ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
5	ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΠΑΤΖΕΛΗ
7	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΖΑΜΠΑΖΗ
10	ΑΝΝΥ ΠΟΔΗΜΑΤΑ
12	ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΚΟΠΠΑ
14	ΟΛΓΑ ΚΟΥΡΙΔΟΥ
16	ΠΩΛΙΝΑ ΛΑΜΨΑ
18	ΚΑΛΥΨΩ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ
20	ΜΑΡΙΑ ΠΙΝΙΟΥ-ΚΑΛΛΗ
22	ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΓΕΜΕΝΤΖΗ-ΠΑΓΚΑΛΟΥ
23	ΣΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ
ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ	Κ.Κ.Ε
3	ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ
8	ΓΙΩΒΑ ΔΙΔΩ
15	ΜΕΛΑ ΕΥΑ
16	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
19	ΤΣΑΓΚΑΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ	ΣΥΝ

Gineka k topiki aftodiikisi

ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ / ΉΣ ΔΗΜΑΡΧΟΙ / ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ				
ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
3128	2994	95,72	134	4,28

Από το σύνολο των υποψηφίων ανδρών εκλέχθηκαν σε θέσεις Δημάρχου / Προέδρου Κοινότητας οι 1012 (33,80%)

Από το σύνολο των υποψηφίων γυναικών εκλέχθηκαν σε θέσεις Δημάρχου / Προέδρου Κοινότητας οι 21 (15,67%)

α / α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΔΗΜΟΣ / ΝΟΜΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ
1	ΤΣΑΚΙΡΗ ΕΥΑΝΘΙΑ	ΑΒΔΗΡΩΝ / ΞΑΝΘΗΣ	25410-51259
2	ΧΡΙΣΤΟΥΛΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΑΓΙΑΣ / ΛΑΡΙΣΑΣ	24940-22273
3	ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΝΤΟΡΑ	ΑΘΗΝΑΙΩΝ / ΑΤΤΙΚΗΣ	210-3312422, 210-5277000, 210-5242551
4	ΜΑΝΕΤΑ - ΦΑΡΟΥΠΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ	Κοινοτάρχης ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ / ΚΥΚΛΑΔΩΝ	22840-61218
5	ΑΡΑΠΚΟΥΛΕ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ / ΛΑΡΙΣΑΣ	2410-591510
6	ΦΙΛΙΑΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Κοινοτάρχης ΓΡΑΜΜΟΥ / ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	24670-42361
7	ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΔΑΥΛΕΙΑΣ / ΒΟΙΩΤΙΑΣ	22610-52203
8	ΚΑΜΠΑΦΛΗ - ΜΠΑΛΑΚΤΑΡΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΔΕΣΦΙΝΑΣ / ΦΩΚΙΔΑΣ	22650-51204
9	ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	Κοινοτάρχης ΕΚΑΛΗΣ / ΑΤΤΙΚΗΣ	210-8131286, 210-8131087, 210-8137661
10	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΙΩΛΚΟΥ / ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2421-72911-3
11	ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΛΗ ΕΥΔΟΞΙΑ	Κοινοτάρχης ΚΑΠΑΝΔΡΙΤΤΟΥ / ΑΤΤΙΚΗΣ	22950-52418
12	ΣΤΑΜΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ	Κοινοτάρχης ΛΙΧΑΔΑΣ / ΕΥΒΟΙΑΣ	22260-33298
13	ΑΛΕΙΦΕΡΗ - ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ ΕΛΕΝΗ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ / ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	27240-22264, 27240-23384
14	ΝΑΣΣΟΥ - ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΜΙΔΕΑΣ / ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	27520-44213
15	ΒΡΥΖΙΔΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΜΟΥΡΙΚΙΟΥ / ΚΟΖΑΝΗΣ	24630-61232
16	ΚΑΡΒΟΥΝΗ ΔΗΜΗΤΡΑ	ΟΠΟΥΝΤΙΩΝ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	22330-61226

17	ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ - ΜΑΡΙΝΑ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ / ΔΡΑΜΑΣ	25240-22127,25240-22385
18	ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ - ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΣΕΡΙΦΟΥ / ΚΥΚΛΑΔΩΝ	22810-51210, 22810-52311
19	ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΣΧΟΡΕΤΣΑΝΙΤΗ ΑΛΕΚΑ	ΣΤΥΛΙΔΑΣ / ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	22380-22555, 22380-22326
20	ΚΑΡΑΠΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΤΑΜΥΝΑΙΩΝ / ΕΥΒΟΙΑΣ	22230-22555
21	ΠΑΝΑΓΗ ΕΛΕΝΗ	ΧΑΛΚΗΣ / ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	22410-45207, 22410-45330

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΧΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ - ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
8.286	7128	86	1158	14

Από το σύνολο των υποψηφίων ανδρών εκλέχθηκαν στα Νομαρχιακά Συμβούλια το 18,1%

Από το σύνολο των υποψηφίων γυναικών εκλέχθηκαν στα Νομαρχιακά Συμβούλια το 13,6%

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
3	3	100	0	0

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
54	52	96	2	4

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
104*	91	88	13**	12

* 100 Αντινομάρχες & 4 έπαρχοι

** 12 Αντινομάρχες & 1 έπαρχος

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
158	143	91	15	9

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ
ΜΠΕΣΜΠΕΑ ΕΛΕΝΗ	ΑΘΗΝΑΣ
ΤΣΑΝΑΚΗ - ΣΟΡΩΤΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΠΕΙΡΑΙΑ

Πηγή: Έρευνα της ΑΕ "Πληροφόρηση - Επιμόρφωση - Τοπική Ανάπτυξη" (ΠΕΤΑ ΑΕ) και του "Πανελληνίου Δικτύου Αιρετών Γυναικών στην Αυτοδιοίκηση" με θέμα τη θέση των γυναικών στα αιρετά όργανα της Δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (2/2002)

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
1450	1293	89,2	157	10,8

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
ΑΤΤΙΚΗΣ	136	113	83,1	23	16,9
ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	105	91	86,7	14	13,3
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	118	109	92,4	9	7,6
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	123	108	87,8	15	12,2
ΗΠΕΙΡΟΥ	94	85	90,4	9	9,6
ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	135	124	91,9	11	8,1
Κ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	185	161	87	24	13
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	94	82	87,2	12	12,8
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	117	105	89,7	12	10,3

Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	84	76	90,5	8	9,5
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	67	63	94	4	6
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	88	83	94,3	5	5,7
ΚΡΗΤΗΣ	104	93	89,4	11	10,6
ΣΥΝΟΛΑ	1450	1293	89,2	157	10,8

Πηγή: Έρευνα της ΑΕ "Πληροφόρηση - Επιμόρφωση - Τοπική Ανάπτυξη" (ΠΕΤΑ ΑΕ) και του "Πανελληνίου Δικτύου Αιρετών Γυναικών στην Αυτοδιοίκηση" με θέμα τη θέση των γυναικών στα αιρετά όργανα της Δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (02/2002)

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΛΔΙΑΣ (2011-2014)

ΣΥΝΘΕΣΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΤΑ ΟΥΔΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ

α/α	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΛΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	4	37	10,81%
2	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	3	21	14,29%
3	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1	25	4,00%
4	ΑΡΤΑΣ	2	21	9,52%
5	ΑΘΗΝΑΣ			
6	ΑΝΑΤΟΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ	11	37	29,73%
7	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	4	25	16,00%
8	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	4	37	10,81%
9	ΑΧΑΪΑΣ		37	0,00%
10	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	3	25	12,00%
11	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2	21	9,52%
12	ΔΡΑΜΑΣ	1	25	4,00%
13	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3	41	7,32%
14	ΕΒΡΟΥ	3	25	12,00%
15	ΕΥΒΟΙΑΣ	4	37	10,81%
16	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1	21	4,76%
17	ΖΑΚΥΝΘΟΥ		21	0,00%
18	ΗΛΕΙΑΣ	3	31	9,68%
19	ΗΜΑΘΙΑΣ		25	0,00%
20	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1	37	2,70%
21	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1	21	4,76%
22	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4	37	10,81%
23	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	31	12,90%
24	ΚΑΒΑΛΑΣ	3	25	12,00%
25	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1	25	4,00%
26	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2	21	9,52%
27	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	25	8,00%
28	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	3	21	14,29%
29	ΚΙΛΚΙΣ	6	21	28,57%
30	ΚΟΖΑΝΗΣ	5	31	16,13%
31	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	2	25	8,00%

32	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5	43	11,63%
33	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3	21	14,29%
34	ΛΑΡΙΣΙΑΣ	4	37	10,81%
35	ΛΑΣΗΘΙΟΥ	2	21	9,52%
36	ΛΕΣΒΟΥ	3	25	12,00%
37	ΛΕΥΚΑΔΑΣ		21	0,00%
38	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2	31	6,45%
39	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	31	16,13%
40	ΞΑΝΘΗΣ	3	21	14,29%
41	ΠΕΛΛΑΣ	4	25	16,00%
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	2	25	8,00%
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	1	21	4,76%
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	3	21	14,29%
45	ΡΟΔΟΠΗΣ		25	0,00%
46	ΣΑΜΟΥ		21	0,00%
47	ΣΕΡΡΩΝ		37	0,00%
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1	25	4,00%
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	2	31	6,45%
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	3	21	14,29%
51	ΦΩΚΙΔΑΣ		21	0,00%
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	3	21	14,29%
53	ΧΑΝΙΩΝ	4	31	12,90%
54	ΧΙΟΥ		21	0,00%
	ΣΥΝΟΛΑ	157	1450	10,80%

Πηγές: Έρευνα της ΑΕ «Πληροφόρηση-Επιμόρφωση-Τοπική Ανάπτυξη» (ΠΕΤΑ ΑΕ) & του Πανελληνίου Δικτύου Αιρετών Γυναικών στην Αυτοδιοίκηση με θέμα τη θέση των γυναικών στα αιρετά όργανα της Δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Επεξεργασία: ΚΕΘΙ

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
233	223	95,71	10	4,29

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
3	2	66,67	1	33,33

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
3	2	66,67	1	33,33

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
54	54	100	0	0

ΜΟΝΟΜΕΤΕΚΝΗ ΑΥΤΟΔΕΙΞΗ ΜΕΤΕΚΤΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΚΕΤΑΣΤΕΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΥΠΕΡΝΟΜΑΡΧΙΕΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΥΠΕΡΝΟΜΑΡΧΙΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ
ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ ΦΩΤΕΙΝΗ	ΑΘΗΝΩΝ	210- 7468700,2,3 210-7778124, 210-7753472

ΣΥΝΑΦΕΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΔΕΙΞΗ ΜΕΤΕΚΤΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΚΕΤΑΣΤΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
1482	1226	82,73	256	17,27

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
ΑΤΤΙΚΗΣ	136	113	83,1	23	16,9
ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	105	91	86,7	14	13,3
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	118	109	92,4	9	7,6
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	123	108	87,8	15	12,2
ΗΠΕΙΡΟΥ	94	85	90,4	9	9,6
ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	135	124	91,9	11	8,1
Κ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	185	161	87	24	13
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	94	82	87,2	12	12,8
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	117	105	89,7	12	10,3
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	84	76	90,5	8	9,5
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	67	63	94	4	6
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	88	83	94,3	5	5,7

ΚΡΗΤΗΣ	104	93	89,4	11	10,6
ΣΥΝΟΛΑ	1450	1293	89,2	157	10,8

Πηγή: Έρευνα της ΑΕ "Πληροφόρηση - Επιμόρφωση - Τοπική Ανάπτυξη" (ΠΕΤΑ ΑΕ) και του "Πανελληνίου Δικτύου Αιρετών Γυναικών στην Αυτοδιοίκηση" με θέμα τη θέση των γυναικών στα αιρετά όργανα της Δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (02/2002)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ 1994

ΣΥΝΘΕΣΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΝΟΜΟ

α/α	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΛΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	4	37	10,81%
2	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	3	21	14,29%
3	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1	25	4,00%
4	ΑΡΤΑΣ	2	21	9,52%
5	ΑΘΗΝΑΣ			
6	ΑΝΑΤΟΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ	11	37	29,73%
7	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	4	25	16,00%
8	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	4	37	10,81%
9	ΑΧΑΪΑΣ		37	0,00%
10	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	3	25	12,00%
11	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2	21	9,52%
12	ΔΡΑΜΑΣ	1	25	4,00%
13	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3	41	7,32%
14	ΕΒΡΟΥ	3	25	12,00%
15	ΕΥΒΟΙΑΣ	4	37	10,81%
16	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1	21	4,76%
17	ΖΑΚΥΝΘΟΥ		21	0,00%
18	ΗΛΕΙΑΣ	3	31	9,68%
19	ΗΜΑΘΙΑΣ		25	0,00%
20	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1	37	2,70%
21	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1	21	4,76%
22	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4	37	10,81%
23	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	31	12,90%
24	ΚΑΒΑΛΑΣ	3	25	12,00%
25	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1	25	4,00%
26	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2	21	9,52%
27	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	25	8,00%
28	ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	3	21	14,29%
29	ΚΙΛΚΙΣ	6	21	28,57%
30	ΚΟΖΑΝΗΣ	5	31	16,13%
31	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	2	25	8,00%
32	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5	43	11,63%
33	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3	21	14,29%
34	ΛΑΡΙΣΑΣ	4	37	10,81%
35	ΛΑΣΗΘΙΟΥ	2	21	9,52%

36	ΛΕΣΒΟΥ	3	25	12,00%
37	ΛΕΥΚΑΔΑΣ		21	0,00%
38	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2	31	6,45%
39	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5	31	16,13%
40	ΞΑΝΘΗΣ	3	21	14,29%
41	ΠΕΛΛΑΣ	4	25	16,00%
42	ΠΙΕΡΙΑΣ	2	25	8,00%
43	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	1	21	4,76%
44	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	3	21	14,29%
45	ΡΟΔΟΠΗΣ		25	0,00%
46	ΣΑΜΟΥ		21	0,00%
47	ΣΕΡΡΩΝ		37	0,00%
48	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1	25	4,00%
49	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	2	31	6,45%
50	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	3	21	14,29%
51	ΦΩΚΙΔΑΣ		21	0,00%
52	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	3	21	14,29%
53	ΧΑΝΙΩΝ	4	31	12,90%
54	ΧΙΟΥ		21	0,00%
	ΣΥΝΟΛΑ	157	1450	10,80%

Πηγές: Έρευνα της ΑΕ «Πληροφόρηση-Επιμόρφωση-Τοπική Ανάπτυξη» (ΠΕΤΑ ΑΕ) & του Πανελληνίου Δικτύου Αιρετών Γυναικών στην Αυτοδιοίκηση με θέμα τη θέση των γυναικών στα αιρετά όργανα της Δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Επεξεργασία: ΚΕΘΙ

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
900	886	98,4	14	1,6

α / α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΔΗΜΟΣ / ΝΟΜΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ
1	ΤΣΑΚΙΡΗ ΕΥΑΝΘΙΑ	ΑΒΔΗΡΩΝ / ΞΑΝΘΗΣ	25410-51207
2	ΦΩΤΙΑΔΟΥ - ΤΑΝΤΑΛΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΧΙΝΟΥ / ΣΕΡΡΩΝ	23220-51221
3	ΜΑΥΡΙΔΟΥ ANNA	ΠΕΤΡΙΤΣΙΟΥ / ΣΕΡΡΩΝ	23230-31285
4	ΚΑΡΑΟΛΑΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΤΡΙΓΛΙΑΣ / ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	23730-51205
5	ΨΥΡΡΑ - ΝΤΑΛΑΚΟΥΡΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΑΜΠΕΛΩΝΑ / ΛΑΡΙΣΑΣ	24920-31317
6	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΙΩΛΚΟΥ / ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	24210-72912
7	ΚΟΥΡΤΕΛΕΣΗ ΑΡΕΤΗ	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	26630-41771

8	ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΜΑΡΙΑ - ΚΥΒΕΛΗ	ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ / ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	26420-22219
9	ΟΥΡΑΝΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΑ	ΔΑΥΛΕΙΑΣ / ΒΟΙΩΤΙΑΣ	22610-52203
10	ΤΑΜΒΑΚΗ - ΜΑΓΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	Ν. ΕΡΥΘΡΑΙΑΣ / ΑΤΤΙΚΗΣ	210-8000222
11	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ - ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΥ ΕΛΕΝΗ	ΦΙΛΟΘΕΗΣ / ΑΤΤΙΚΗΣ	210-6812574

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΥΤΤΕΛΑΙΟΥ 1509

ΕΦΕΣΤΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
900	886	98,4	14	1,6

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

α / α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΔΗΜΟΣ / ΝΟΜΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ
1	ΤΣΑΚΙΡΗ ΕΥΑΝΘΙΑ	ΑΒΔΗΡΩΝ / ΞΑΝΘΗΣ	25410-51207
2	ΦΩΤΙΑΔΟΥ - ΤΑΝΤΑΛΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΧΙΝΟΥ / ΣΕΡΡΩΝ	23220-51221
3	ΜΑΥΡΙΔΟΥ ΑΝΝΑ	ΠΕΤΡΙΤΣΙΟΥ / ΣΕΡΡΩΝ	23230-31285
4	ΚΑΡΑΟΛΑΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΤΡΙΓΛΙΑΣ / ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	23730-51205
5	ΨΥΡΡΑ - ΝΤΑΛΑΚΟΥΡΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΑΜΠΕΛΩΝΑ / ΛΑΡΙΣΑΣ	24920-31317
6	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΙΩΛΚΟΥ / ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	24210-72912
7	ΚΟΥΡΤΕΛΕΣΗ ΑΡΕΤΗ	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	26630-41771
8	ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΜΑΡΙΑ - ΚΥΒΕΛΗ	ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ / ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	26420-22219
9	ΟΥΡΑΝΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΑ	ΔΑΥΛΕΙΑΣ / ΒΟΙΩΤΙΑΣ	22610-52203
10	ΤΑΜΒΑΚΗ - ΜΑΓΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	Ν. ΕΡΥΘΡΑΙΑΣ / ΑΤΤΙΚΗΣ	210-8000222
11	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ - ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΥ ΕΛΕΝΗ	ΦΙΛΟΘΕΗΣ / ΑΤΤΙΚΗΣ	210-6812574

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΕΞΕΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	%	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	%
3128	2994	95,72	134	4,28

Από το σύνολο των υποψηφίων ανδρών εκλέχθηκαν σε θέσεις Δημάρχου / Προέδρου Κοινότητας οι 1012 (33,80%)

Από το σύνολο των υποψηφίων γυναικών εκλέχθηκαν σε θέσεις Δημάρχου / Προέδρου Κοινότητας οι 21 (15,67%)

ΛΙΣΤΑ ΤΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

α / α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΔΗΜΟΣ / ΝΟΜΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ
1	ΤΣΑΚΙΡΗ ΕΥΑΝΘΙΑ	ΑΒΔΗΡΩΝ / ΞΑΝΘΗΣ	25410-51259
2	ΧΡΙΣΤΟΥΛΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΑΓΙΑΣ / ΛΑΡΙΣΑΣ	24940-22273
3	ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΝΤΟΡΑ	ΑΘΗΝΑΙΩΝ / ΑΤΤΙΚΗΣ	210-3312422, 210-5277000, 210-5242551
4	ΜΑΝΕΤΑ - ΦΑΡΟΥΠΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ	Κοινοτάρχης ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ / ΚΥΚΛΑΔΩΝ	22840-61218
5	ΑΡΑΠΚΟΥΛΕ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ / ΛΑΡΙΣΑΣ	2410-591510
6	ΦΙΛΙΑΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Κοινοτάρχης ΓΡΑΜΜΟΥ / ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	24670-42361
7	ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΔΑΥΛΕΙΑΣ / ΒΟΙΩΤΙΑΣ	22610-52203
8	ΚΑΜΠΑΦΛΗ - ΜΠΑΛΑΚΤΑΡΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΔΕΣΦΙΝΑΣ / ΦΩΚΙΔΑΣ	22650-51204
9	ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	Κοινοτάρχης ΕΚΑΛΗΣ / ΑΤΤΙΚΗΣ	210-8131286, 210-8131087, 210-8137661
10	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΙΩΛΚΟΥ / ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2421-72911-3
11	ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΛΗ ΕΥΔΟΞΙΑ	Κοινοτάρχης ΚΑΠΑΝΔΡΙΤΙΟΥ / ΑΤΤΙΚΗΣ	22950-52418
12	ΣΤΑΜΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ	Κοινοτάρχης ΛΙΧΑΔΑΣ / ΕΥΒΟΙΑΣ	22260-33298
13	ΑΛΕΙΦΕΡΗ - ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ ΕΛΕΝΗ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ / ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	27240-22264, 27240-23384
14	ΝΑΣΣΟΥ - ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΜΙΔΕΑΣ / ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	27520-44213
15	ΒΡΥΖΙΔΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΜΟΥΡΙΚΙΟΥ / ΚΟΖΑΝΗΣ	24630-61232
16	ΚΑΡΒΟΥΝΗ ΔΗΜΗΤΡΑ	ΟΠΟΥΝΤΙΩΝ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	22330-61226

17	ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ - ΜΑΡΙΝΑ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ / ΔΡΑΜΑΣ	25240-22127, 25240-22385
18	ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ - ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΣΕΡΙΦΟΥ / ΚΥΚΛΑΔΩΝ	22810-51210, 22810-52311
19	ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΣΧΟΡΕΤΣΑΝΙΤΗ ΑΛΕΚΑ	ΣΤΥΛΙΔΑΣ / ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	22380-22555, 22380-22326
20	ΚΑΡΑΠΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΤΑΜΥΝΑΙΩΝ / ΕΥΒΟΙΑΣ	22230-22555
21	ΠΑΝΑΓΗ ΕΛΕΝΗ	ΧΑΛΚΗΣ / ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	22410-45207, 22410-45330

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ
ΑΒΟΥΡΗ ΑΓΓΕΛΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2710-237952, 237994

**ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (Ονομ. κατάσταση)
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 1/2003**

ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΣΚΕΜΠΕΡΗ ΜΑΡΙΑ	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	26610-86501, 86503, 86600
ΣΚΕΜΠΕΡΗ ΜΑΡΙΑ	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	22510-27894, 28935, 42496
ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ ΜΑΡΘΑ	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	22810-81765

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΜΕΝΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

ΑΝΔΡΕΣ	12	92,30%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1	7,70%
ΣΥΝΟΛΟ	13	.

**ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 1/2003**

ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΝΤΡΕΣ	11	84,62%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	2	15,38%
ΣΥΝΟΛΟ	13	

ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 1/2003

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΝΤΡΕΣ	10	76,92%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	3	23,08%
ΣΥΝΟΛΟ	13	

ΜΠΕΚΟΥ ΕΦΗ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ	210-3315345	http:
ΜΠΕΛΔΕΚΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ	ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	210-5230839	http:
ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ	210-5295436	http:
ΤΣΙΜΠΙΔΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ	210-5230533	http:
ΧΡΥΣΑΦΗ ΣΟΦΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	210-8201874	http:

ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ & ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ

ΑΝΔΡΕΣ	37	92,50%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	3	7,50%
ΣΥΝΟΛΟ	40	

ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ & ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 1/2003

ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ & ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΝΤΡΕΣ	39	90,70%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	4	9,30%
ΣΥΝΟΛΟ	43	

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΝΤΡΕΣ	45	91,84%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	4	8,16%
ΣΥΝΟΛΟ	49	100%

ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ & ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ

	Ν.Δ.	ΠΑΣΟΚ	ΚΚΕ	ΣΥΝ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΥΡΩΠΗ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	8	12	5	10	24